

MEKTEBO MİYANIN ZAZAKİ KITABÊ MUSNAYİŞİ

6

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

Editor

Öğr. Gör. Murat VAROL

NuŖtođı

Öğr. Gör. Murat VAROL

Öğr. Gör. İbrahim DAĞILMA

Öğr. Gör. BuŖra GÖKALP

Öğr. Gör. Ayetullah KARABEYESER

Nurettin KAYĞISIZ

Nurullah VERGİ

ISBN 978-975-11-5013-4

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vedd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

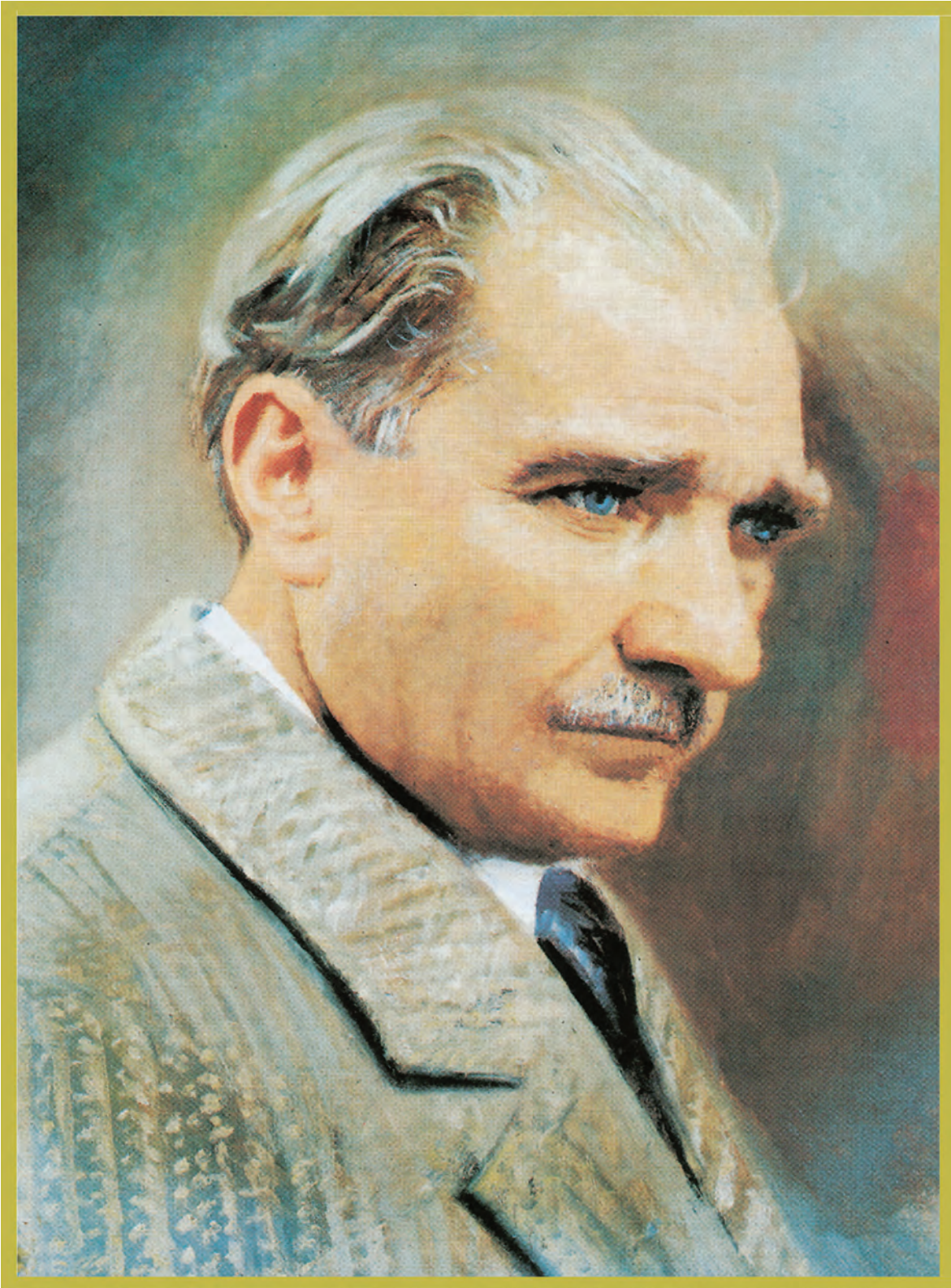
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

FİHRİST

UNİTEYA 1. MEKTEB U HEYATÊ MI

9-24

UNİTEYA 2. EZ U KEYEYÊ XU

25-40

UNİTEYA 3. MEWSİM U TEQWİM

41-60

UNİTEYA 4. BEDEN U SIHET

61-76

FIHRİST

UNİTEYA 5. TRAFİK U SEYAHET

77-94

UNİTEYA 6. WER U ŞİMİTİŞ

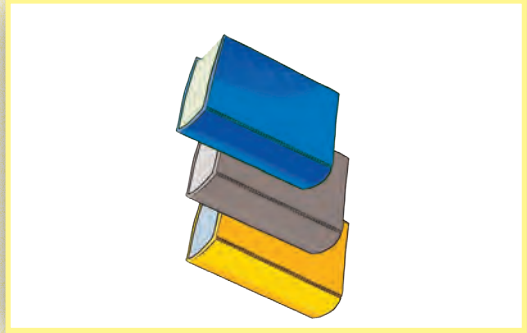
95-112

UNİTEYA 7. XEBATA SERBEST

113-124

FERHENG

125-134

RIPELÊ SEMBOLAN

wendiş

goşarikerdiş

nuştiş

qıseykerdiş

goşarikerdiş u nuştiş

goşarikerdiş u qıseykerdiş

goşarikerdiş u wendiş

wendiş u qıseykerdiş

wendiş u nuştiş

Uniteya 1.

Mekteb u Heyatê Mî

Ma ina unite dî çita museni?

- Ma qısımanê mektebi museni.
- Ma mehlaya xu şinasneni.
- Ma nameyan museni.

1

Goştari bikerên u biwanên

MEKTEB ABENO

Nameyê mî Selma ya. Ez eyro ro wirişt. Ez zaf keyfweş a; çunki eyro mekteb abeno. Mekteb, embazi u melîmî mî zaf koti mî vir. Mî kinci xu yi mektebî dayî xu ra. Mî arayî kerd. Mî çenteyê xu girot u ez keye ra veciyaya. Mî rayir dî embazi xu Zeyneb u Ehmed diyi. Zeyneb emserr sînfâ pancîn dî wanena, Ehmed zî sînfâ hotîn dî waneno. Ma hîrî embazi yo mehla dî cuyeni, ma piya şiyî mekteb. Mî mekteb dî embazi xu yi bîni diyi. Ma piya şiyî sînfâ xu.

Emserr yo wendekara newe ame sînfâ ma. Nameyê embaza ma ya newe Halime ya. Halime şarîstanê Xarpêti ra ameya. Ma yobînan dîr biyî şînasî. Ez u Halime ma mekteb dî geyrayî. Mektebê ma çar qat o. Kantîn, atolyeyî muzîk u resîmî qata yoyîn dî yi. Qata dîyîn dî wadeyî melîman u idare estî. Sînfâ ma qata hîrîyîn dî ya. Kîtabxane u laboratuvaryî zî qata çarîn dî yi.

- mekteb
- sînf
- kantîn

- keye
- mehla
- kîtabxane

1-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bîdên

1. Selma çira keyfweş a?

.....

2. Selma rayir dî kami vinena?

.....

3. Zeyneb u Ehmed sınıfa çendın dî waneni?

.....

4. Halime kamci şaristan ra ameya?

.....

5. Selma mekteb dî kamci cayan mocnena Halime?

.....

1-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên

diyi / mekteb dî / embazi / mî / xu

.....

şeyşin / Ehmed / waneno / sınıfa / emserr / dî

.....

cuyeni / dî / bina / embazi / ma / yo / çar

.....

emserr / mektebê / newe / yo / ame / ma / wendekara

.....

Zelixa / geyrayi / u / ma / dî / ez / mehla

.....

1-C

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) gelet i (Ğ) binusên

- Halime, Xarpêt ra ameya. (.....)
- Zeyneb sınıfa heştin dı wanena. (.....)
- Nameyê embaza newe Halime ya. (.....)
- Selma, Ehmed u Zelixa piya şiyi mekteb. (.....)
- Selma kıtabxane u laboratuvar mocnayı Halime. (.....)

1-Ç

Goreyê mektebê xu cewabê persanê cêrinan binusên

1. Nameyê mektebê tu çita yo?

.....

2. Mektebê tu çi wext biyo ava?

.....

3. Edresê mektebê xu binus.

.....

4. Mektebê tu çend qat o u kamci qat dı çita esto?

.....

.....

5. Mektebê tu çi reng o?

.....

6. Nameyê mektebê tu çara yeno?

.....

2

Nuşteyê cêrini biwanên

TETİL DI KAMÎ SE KERD?

Melîm: Merdım tetil dı cayanê neweyan vineno. Merdımânê xu ziyaret keno. Çıyanê neweyan museno. Şıma tetil dı se kerd?

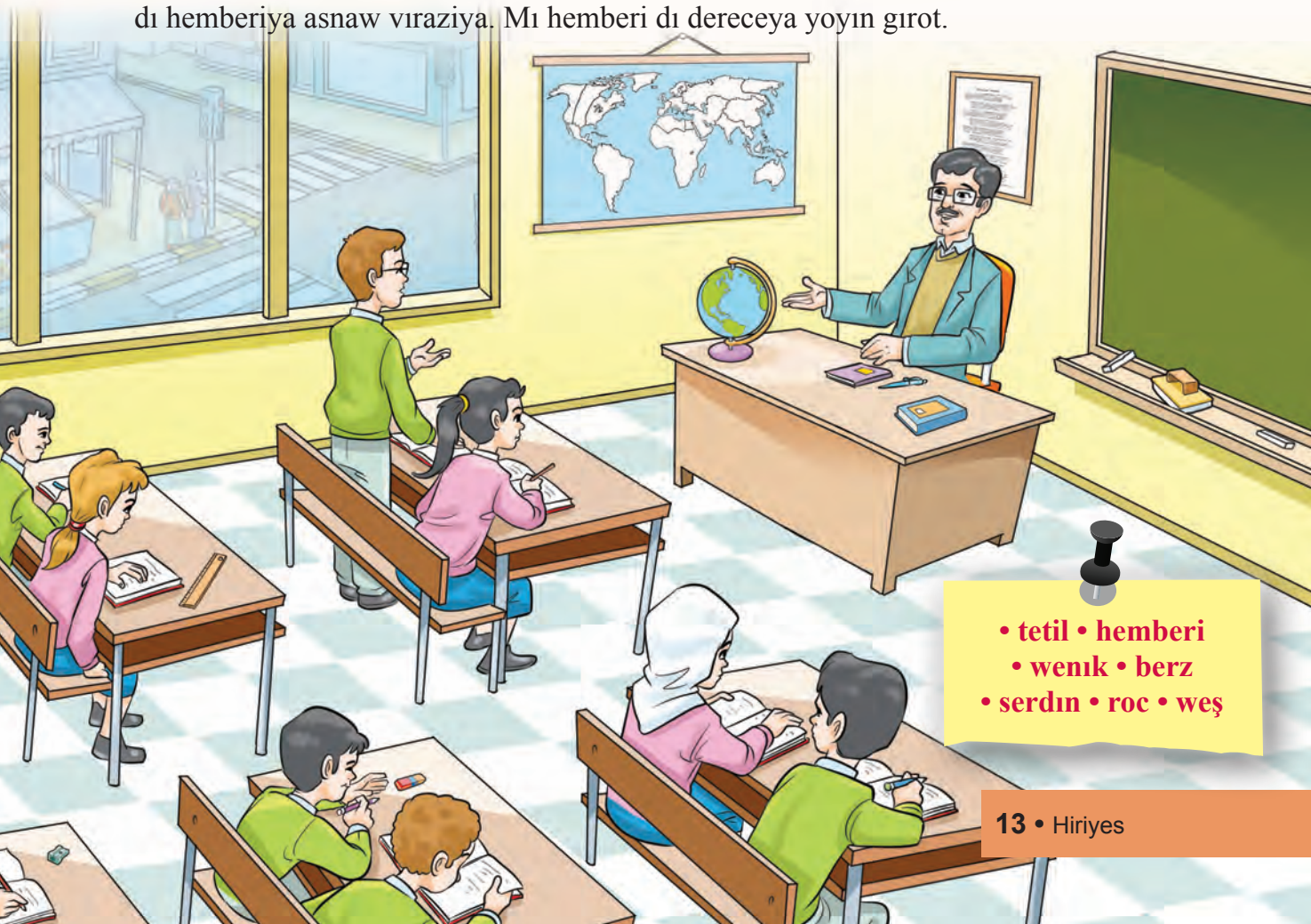
Bıbal: Ez tetil dı şıyo dew. Hewayê dew zaf wenık o. Mı bostan dı pirikê xu rê ardım kerd.

Meryem: Ez u keyeyê xu, ma şıyi Diyarbekır. Mı Diyarbekır dı Camiya Pil ziyaret kerd. Ez veciyaya serê bedenê Diyarbekırı. Uca ra şaristan zaf rınd êseno.

Buşra: Mehlaya ma dı qey sêwiran kermes vıraziya. Mı u dadiya xu qey kermes zerbet u gêrm vıraşt. Pereyi ki qumbaraya mı dı bi, mı ê zi dayi kermes.

Ekrem: Ez tetil dı şıyo ware. Wareyê ma berz o u hewayê ey zaf wenık o. Miyanê mergan ra awa serdın veciyena. Dewıcı ware dı pesi u dewari çerêneni. Roci mı zaf weş viyerti.

Musa: Tetilê mı zi zaf weş viyert. Ez şıyo qursê asnaw u asnaw musayo. Qursê ma dı hemberiya asnaw vıraziya. Mı hemberi dı dereceya yoyın girot.

- tetil • hemberi
- wenık • berz
- serdın • roc • weş

2-A

Kelimeya tetili çita ana şîma vir, bînusên

Tetil

2-B

Goreyê nuşteyi nameyanê cêrinan u cumleyan bîresnên yobinan

1 Meryem

2 Musa

3 Buşra

4 Ekrem

5 Bilal

A şîyo ware.

B şîya Diyarbekır.

C şîyo dew.

Ç şîyo qursê asnaw.

D şîya kermes.

2-C

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bîmusên

1. Merdım tetil dı se keno?

.....

2. Şarıstanê Diyarbekırı çara rınd êseno?

.....

3. Buşra pereyê xu çıra dayi kermes?

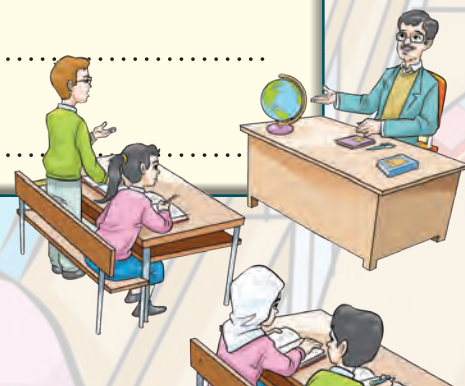
.....

4. Dewıcı dewari ça dı çerêneni?

.....

5. Tetilê Musayi çıra weş viyert?

.....

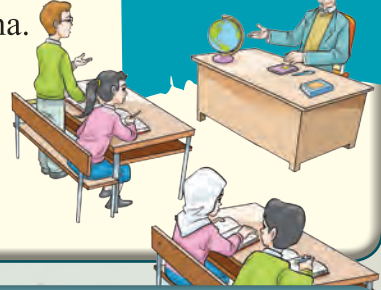
2-Ç

Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

1. Mı bostan dı pirıkê xu rê kerd.
2. Mı Diyarbekır dı Camiya Pil kerd.
3. Mehlaya ma dı qey kermes vıraziya.
4. Merdım tetil dı vineno.
5. Qursê ma dı hemberiya vıraziya.
6. Tetilê mı zaf viyert.
7. Miyanê dı awa serdın veciyena.

- ziyaret
- cayanê neweyan
- sêwıran
- mergan
- asnaw
- weş
- ardım

2-D

Yo fealiyetê tetilê xu u ê embaza/ê xu bınusên

	Ez	Embaza/ê mı
Ca		
Tarix		
Fealiyet		

2-E

Şıma tetilê amnani dı se kerd, bınusên

.....

.....

.....

.....

.....

EMBAZTÎ

Meklebêk dı yo wendekaro muşeqet bıbı. Her roc embazanê xu dır munaqeşe u lec kerdên. Rocêk, melım yo kiseyê mıxan, yo texteyi dano cı u tera vano:

-Tu çı wext embazanê xu dır munaqeşe kerd, yo mıx inê texteyi ru dı.

Ino wendekar roco verin dı, vist u panc mıxan dano texteyi ru. Wendekar roc bı roc hêrsê xu qontrol keno u bınêna tay mıxan dano texteyi ru.

Rocêk yeno, qet mıx nêdano texteyi ru. Şino, melımê xu ra vano:

-Mı eyro çoyi dır munaqeşe u lec nêkerd. Inay ra mı mıx nêdayo texteyi ru.

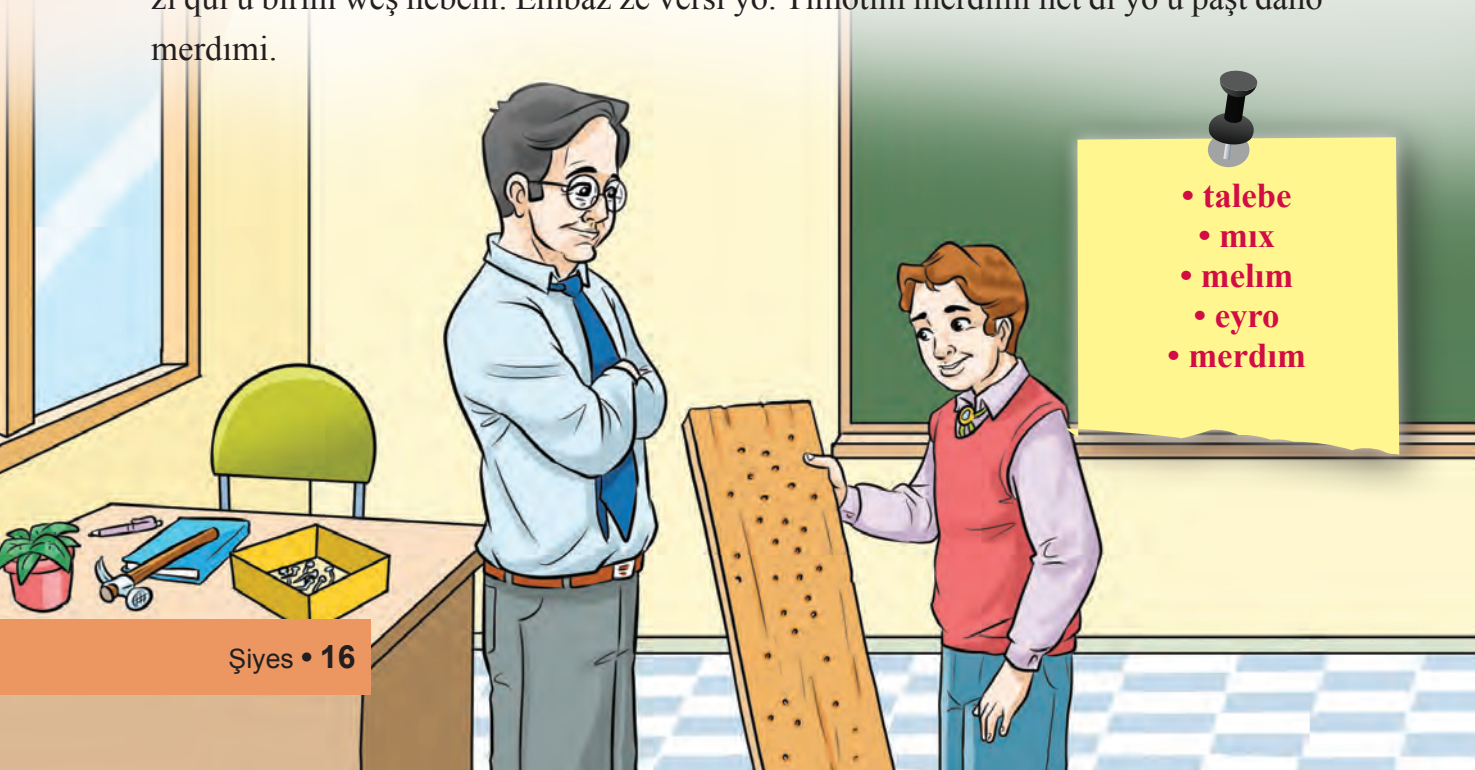
Melım, wendekarê xu beno verê texteyi u vano:

-Eyro ra tepiya roco ki tu embazanê xu dır munaqeşe u lec nêkerd, texteyi ra yo mıx bianc.

Mudeyêk ra pey, mıxo peyin zi texteyi ra anciyeno. Melım, wendekarê xu teqdir keno u vano:

-Hol bıoni inê texteyi ra. Zaf quli tede mendi. Ino texte hını zê veri weş nêêseno.

Merdım çı wext munaqeşe u lec bıkeru, fekê ey ra kelimeyi xırabı veciyeni. Her kelimeya xırab zerra merdımı dı yo qul u bırıni akena. Embazi, hezar hew tu ef bıkeri zi qul u bırıni weş nêbeni. Embaz zê vêrsi yo. Timotım merdımı het dı yo u paşt dano merdımı.

3-A

Şîma mo nuşte ra çîta fam kerd, binusên

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3-B

Semedê inê nuşteyi şîma eşkeni kamci sernuşteyan binusi?

1

2

3

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3-C

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Wendekari her roc embazanê xu dîr se kerdên?

.....

2. Melîm çîta dano wendekari?

.....

3. Wendekar roco verin çend mîxan dano texteyi ru?

.....

4. Wendekar roc bî roc çîra binêna tay mîxan dano texteyi ru?

.....

5. Melîm, wendekarê xu çîra teqdir keno u êyi ra se vano?

.....

3-Ç

Goreyê nuşteyi cumleyanê cêrinan tamam bikerên

1. Ino talebe roco verin dı,
2. Mudeyêk ra pey,
3. Merdım çı wext munaqêşe u lec bıkero, fekê ey ra
4. Her kelimeya xırab zerra
5. Embazı, tu hezar hew zi ef bıkeri,

3-D

Goreyê nuşteyi menaya kelimeyanê cêrinan texmin bikerên

Munaqêşe:.....

Lec:.....

Teqdir:.....

Hêrs:.....

Muşeqet:.....

3-E

Pê kelimeyanê cêrinan yo nuşte binusên

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- melım
- mekteb
- sınıf
- kitabxane
- ders
- kantin
- embaz
- laboratuvar

4

Goştari bikerên u biwanên

MEHLAYA MA

Merheba. Nameyê mî Mirza yo. Ez mehlaya ma dano şînasnayîş. Mehlaya ma dî mekteb, cami, fırın, eczaxane, parka qıcan u market estî. Mehlaya ma ra bînek duri dî merkezê şarîstani dî zi merkezê spori u sinema estî.

Banê ma ma binaya hiri qat dî yo. Keyeyê ma qata dıym dî yo. Kışta raşt a binaya ma dî parka qıcan esta. Qıci mehlaya ma tiya dî xu gıj kenî, nışeni gongula u herquşte, miyanê herr dî kay kenî. Kışta çep a keyeyê ma dî market esto. Çı ihtiyaciya ma bîbo, ma tiya ra genî.

Weverê binaya ma dî fırın esta. Ez her roc sêrsıbay u şan qey keyeyê ma nan geno. Kışta raşt a fırın dî eczaxane esto. Nêweşî tiya ra daru genî.

Merkezê spori mehlaya ma ra bînek duri yo. Ez peyniya hefteyi dî şîno merkezê spori. Tiya dî qey basketbol, hentbol, futboli sehayî girdi estî. Qey asnaw zi hozêk esta. Salona sinema u merkezê spori yobinan ra nızd î. Ez keyeyê xu dır ge ge şîno sinema.

4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Mehlaya Mirzayi dı kamci cayi esti?

.....

2. Keyeyê Mirzayi qata çendın dı yo?

.....

3. Qıci park dı çı kayan kay keni?

.....

4. Keyeyê Mirzayi ihtiyaciya xu çara geno?

.....

5. Mirza her sêrsıbay u şan kamca ra çita geno?

.....

6. Merkezê spori dı qey kamci sporan sehayi esti?

.....

4-B

Cayanê vengın pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Kışta..... a binaya ma dı esta.

Kışta a keyeyê ma dı esto.

.....ê binaya ma dı esta.

..... mehlaya ma ra binêk yo.

- çep- market
- merkezê spori-duri
- wever- fırın
- raşt- parka qıcan

4-C

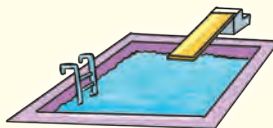
Nameyê resımanê cêrinan bınvên u binusên

.....

.....

.....

.....

4-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên

şımasnayiş / dana / ma / ez / mektebê

dî / tiya / nêweşi / beni / muayene

spori / peyniya / şini / ma / dî / hefteyi / merkezê

qıcan / parka / yobinan / merkezê / spori / u / dur i / ra

binaya / a / qat / ma / hiri

4-D

Şıma zi mehlaya xu bîdên şımasnayiş

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez qısımanê mektebi şımasnena/o.
- Ez eşkena/o mehlaya xu bîdi şımasnayiş.
- Ez eşkena/o nameyanê yo nuşteyi ramocni.

ZANAYİŞ

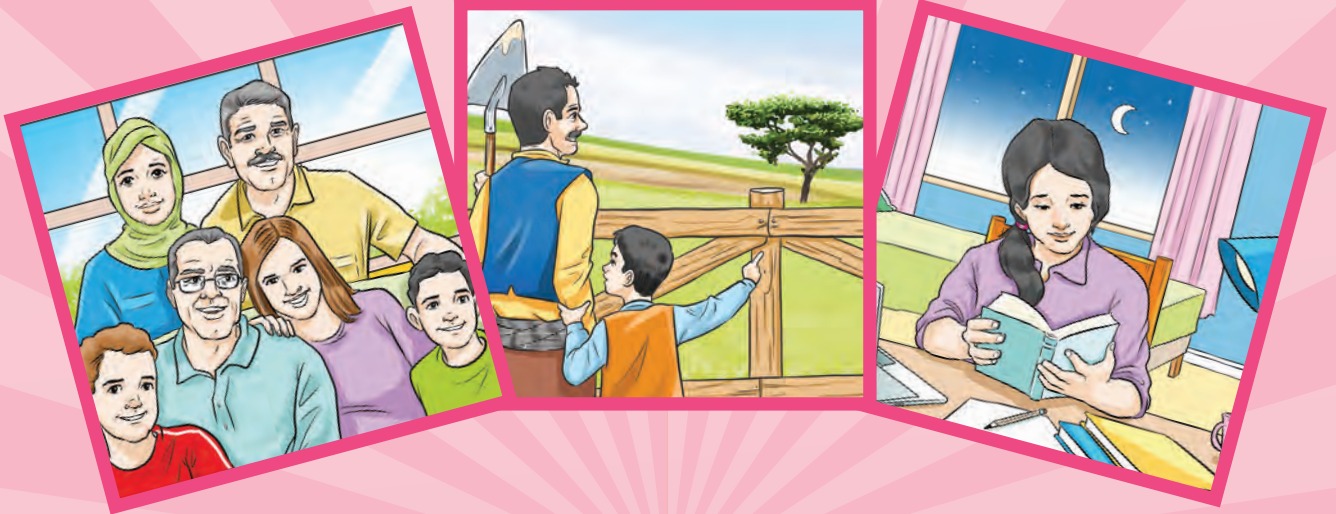

Zanayi u nezan qet beni yo?

(Zumer-9)

Uniteya 2.

Ez u Keyeyê Xu

Ma ina unite di çita museni?

- Ma merdîmanê xu şînasneni.
- Ma muhimiya merdîmatî museni.
- Ma zemiranê şexîsî museni.

1

Bıwanên u qısey bıkerên

Ap

Em

Bırarza

Warza

Warkeyna

Xalcini

Nac

Bırarkeyna

Xal

2

Nuşteyê cêrini biwanên

Waya babiyê mî ema mî ya.
 Bîrayê babiyê mî apê mî yo.
 Waya dadiya mî xala mî ya.
 Bîrayê dadiya mî xalê mî yo.
 Xanima xalê mî xalciniya mî ya.
 Xanima apê mî naca mî ya.
 Keynaya bîrayê mî bîrarkeynaya mî ya.
 Lacê bîrayê mî bîrarzayê mî yo.
 Keynaya waya mî warkeynaya mî ya.
 Lacê waya mî warzayê mî yo.

2-A

Goreyê nuşteyi cayanê vengên dekerên

1. Lacê waya mî mî yo.
2. Keynaya bîrayê mî mî ya.
3. Waya dadiya mî mî ya.
4. Bîrayê babiyê mî mî yo.
5. Lacê bîrayê mî mî yo.
6. Keynaya waya mî mî ya.
7. Waya babiyê mî mî ya.
8. Bîrayê dadiya mî mî yo.

2-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ĝ) bînuşên

1. Lacê waya mî warzayê mî yo. (.....)
2. Bîrayê babiyê mî xalê mî yo. (.....)
3. Xanîma xalê mî xalciniya mî ya. (.....)
4. Xanîma apê mî naca mî ya. (.....)
5. Keynaya bîrayê mî warkeynaya mî ya. (.....)

2-C

Îfade u nameyanê cêrinan biresnên yobinan

1 Babiyê bîrîzayê mî**A** Xal**2** Babiyê babiyê mî**B** Warza**3** Dadiya warzayê mî**C** Pirik**4** Waya apê mî**Ç** Bîrîrkeyna**5** Bîrayê xala mî**D** Bîra**6** Lacê waya mî**E** Way**7** Keynaya bîrayê mî**Ê** Em

A	B	C	Ç	D	E	Ê

2-Ç

Şîma zi merdîmanê xu bîdên şîmasnayîş

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2-D

Xaçapers dî kelimeyanê merdîmati bîvinên u tabloya cêrin dî binusên

X	A	L	A	T	O	R	N	E	B
B	İ	B	I	R	A	R	Z	A	I
W	S	I	K	X	Q	L	A	C	R
A	X	R	N	A	C	U	W	G	A
R	Ğ	A	W	L	I	K	A	D	R
K	J	L	E	C	P	E	R	A	K
E	W	A	Y	İ	İ	Y	Z	D	E
Y	A	B	E	N	R	N	A	İ	Y
N	B	A	B	İ	I	A	R	M	N
A	Q	W	A	P	K	E	Y	N	A

.....
.....
.....
.....

3

Goştari bikerên u biwanên

BABÎ U LAC

Rocêk yo merdım, lacê xu yê qıcı geno u şino hêga. Yo teyra keku yena hêgayê inan dı denışena. Qıc, babiyê xu ra perseno:

-Bawo! Ina çita ya?

Babiyê ey oniyeno qicê xu ra wuyeno u vano:

-Lawo! Ina keku ya.

Benate ra çend deqıqeyi viyereni. Qıc heyına babiyê xu ra vano:

-Bawo, ina çita ya?

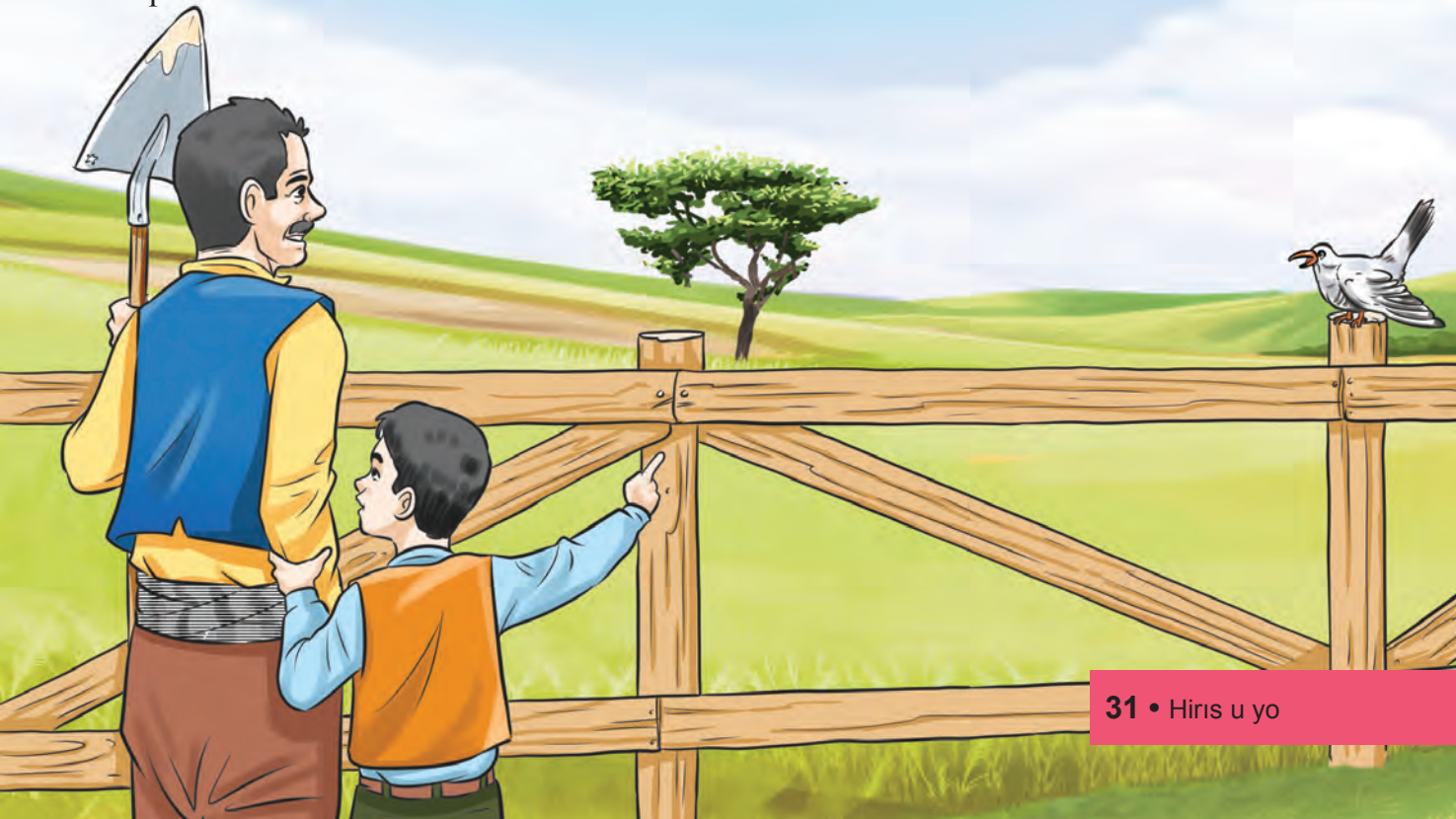
Babiyê ey heyına pê fekweşi qicê xu ra vano:

-Lawo, inay ra vani keku, mijdana wesari ya.

Qıc o roc babiyê xu ra des hewi ina pers perseno. Babiyê ey zi her dor pê sebir u fekweşi cewab dano lacê xu, vano:

-Lawo, ina keku ya. Mijdana wesari ya, mijdana gulan a.

Roci rocan ser ra viyereni, serr kuwena serr dıma, lac beno pil u camerd. Babi zi beno kal u extiyar, teqet ra kuweno. Heyına yo rocê wesari dı babi u lac şını hêga. O roc heyına yo keku yena hêgayê inan dı denışena. Ina dor merdımı extiyar lacê xu ra perseno:

-Lawo, ina çita ya?

Lac oniyeno babiyê xu ra u vano:

-Bawo, ina keku ya.

Benate ra çend deqîqeyi viyereni. Merdîmo extiyar heyna lacê xu ra perseno:

-Lawo, ina çita ya?

Lacê ey tengzerri beno. Vengê xu keno berz u vano:

-Bawo, mî hema newe tu ra va, ina keku ya.

Bînêk wext kuweno ser. Merdîmo extiyar dorêna perseno:

Lawo, ina çita ya?

Lacê ey heyna vengê xu keno berz, bî tengzerri u hêrs vano:

-Bawo! Mî çend dori tu ra va, ina keku ya. Tî pê qest hîna keni?

Merdîmo extiyar peşmîriyeno u vano:

-Lawo! Tî vani qey ez nêzano ina keku ya. Ez cara tu ra perseno, ez tesela tu keno. Wextêk tî qic bi, mî tî ardi bi ino hêga. O roc heyna yo keku ame bi ino hêga. Tu çiqas mî ra persa, mî pê fekweşi cewab da tu. Mî nê ax u wax kerd nê zi mî zerra xu teng kerd. Mî hema hiri dori tu ra persa. Tu vengê xu berz kerd u pê tengzerri cewab da mî.

Lacê ey xetaya xu fam keno u qehîriyeno. Lew nano destê babiyê xu ra u cî ra helalti wazeno.

3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cerinan binusên

1. Babi kamci lacê xu beno hêga?

.....

2. Kamci teyr yena hêga?

.....

3. Lac, babiyê xu ra çita perseno?

.....

4. Babi, seni cewab dano persanê lacê xu?

.....

5. Keku mijdana çitayi ya?

.....

6. Lac çira babiyê xu ra hêrs beno?

.....

7. Babi çira tesela lacê xu keno?

.....

8. Lac wext xetaya xu fam keno, se keno?

.....

3-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan binusên

Tengzerri:.....

Fekweşi:.....

Tesel:.....

Peşmıriyayiş:.....

Qehıriyayiş:.....

Keku:.....

3-C

Şima nuşteyê babi u laci ra çita fam kerd, bînuşên

.....

.....

.....

.....

.....

3-Ç

Semedê inê nuşteyi şima eşkeni kamci sernuşteyan bînuşi?

1

2

3

.....

.....

.....

.....

.....

3-D

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vîrazên

wuyena / ra / ey / xu / dadiya / oniyena / qicê

.....

babi / perseno / lacê / ra / xu

.....

lac / vano / xu / ra / babiyê

.....

hêga / keku / ame bi / heyna

.....

mı / teng / xu / nêkerd / zerra / qet

.....

4

Goştari bikerên u biwanên

MERDIMATÎ

Ez hefteyo verin şiya kîtabxane, mî miyanê kîtaban dî derheqê merdîmati dî kîtabêk dî. Mî kîtab, kîtabxane ra girot u ez şan ra şan ê kîtabi wanena. Kîtab zaf weşê mî şî, qîsmêkê inê kîtabi hina yo:

“Merdîmati zê yo dar a. Seni her dar rîstîm, qîrm u gîlan ra yena meydan, ma zi bî babkalan u merdîmanê xu cuyeni. Ê pê yobinan beni şa, paşt dani yobinan. Weşi u nêweşi dî, şayi u tali dî piya yi.

Ma pa dadi, babi, bira u wayanê xu, yo keye yi. Ma ra ver keyeyê dadiya ma, babiyê ma esto. Dadi, babi, way u birayi inan zi esti. Ê heme merdîmi ma yi. Şima zi pa merdîmanê xu cuyeni. Ap, em, nac hetê babi ra; xal, xalcini u xala ma zi hetê dadi ra merdîmi ma yi. Lazîm o ma merdîmanê xu bîşinasni, ma inan rê hurmet bikeri, ma inan ra hes bikeri, ma cayê inan bîzani u ma inan ziyaret bikeri.”

- ez
- mî
- ma
- ê
- xu
- inan
- şima

4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan bînusên

1. Merdımati zê çıtayi ya?

.....

2. Kam hetê babi ra merdımê ma yo?

.....

3. Kam hetê dadi ra merdımê ma yo?

.....

4. Şıma inê nuşteyi ra çıta fam kerd?

.....

.....

.....

4-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) bînusên

Lazım o ma merdımanê xu nêşınasni u ma inan ziyaret nêkeri. (.....)

Ma merdımanê xu rê hurmet keni u cayê inan zani. (.....)

Ma u merdımı xu, ma şayi u tali dı têhet dı yi. (.....)

Merdımı pê yobinan nêbeni şa u paşt nêdani yobinan. (.....)

4-C

Şıma dora peyin çı wext merdımı xu ziyaret kerdı, ino ziyaret ra behs bikerên

.....

.....

.....

.....

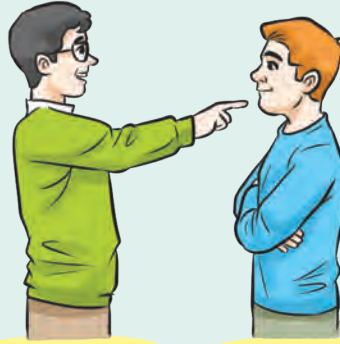
.....

5

Nuşteyê cêrini biwanên

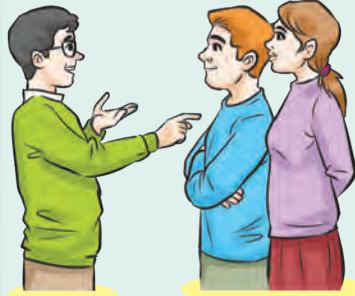
Ez dadi u
babiye xu
ra zaf hes
keno.

Ti çî wext
şini keyeyê
embazê xu?

A roco
çarşeme apê
xu ziyaret
kena.

O her
roc waya
xu beno
mekteb.

Ma tetil dî şini
keyeyê pirikê xu.

Şima şan biyerên
keyeyê ma.

Ê qiymet dani
merdimanê xu.

5-A

Pê zemiranê cêrinan cumleyan binusên

- EZ • TI
- O • A • MA
- ŞİMA • Ê

Eight horizontal yellow lines for writing, each with a wavy bottom edge.

5-B

Pê zemiranê cêrinan cayanê vengan dekerên

- şan bê keyeyê ma, ma ders xebitiyeni.
- hefte ra hefte şini salona spori.
- otobus dı ca dani pılanê xu.
- wa her amnan biyero dewa ma.
- rocanê paşeme şino karcayê babiyê xu.

- Tı
- A
- Ma
- Ez
- O
- Şıma
- Ê

Ma ına unite dı çıta musayi? ✓ ✗

- Ez merdımânê xu şınasnena/o.
- Ez eşkena/o merdımânê xu bıdı şınasnayış.
- Ez zemiranê şexisi şınasnena/o.

MISAFIRTË

Misafir p  rizq  xu yeno.
(Hedis)

Uniteya 3.

Mewsim u Teqwim

Ma ina unite dî çita museni?

- Ma mewsiman şinasneni.
- Ma nameyê aşman u rocan museni.
- Ma sıfatan museni.

WESAR

Edar, nisan u gulan aşmi wesari yi. Wesari dı hewa beno nerm, vor heliyena. Her ca newe ra beno gani. Dari vıl akeni, teyr u turi mijdanê wesari dani. Mirçiki welatanê germinan ra ageyreni u alon vırazeni.

Wesari dı dari pınd dani. Erd beno germin u her ca beno zergun. Xuşxuşa aw her ca gena. Mewê enguran qeşiriyeno. Dormaleyê hêgayan gêriyeno u bostani pêrcin beni. Hêgayi cıt beni u gele ramiyeno. Bostani cıt beni, maşlayi vıraziyeni u zerzewat yeno ramitış.

Ino mewsim dı yo wenikiya weş u germiya şırın esta. Roci hêdi hêdi beni derg, şanan aşm xu mocnena.

Însan ino mewsim dı cılanê tenikan xura dano. Qıcı pa melımanê xu şını deştan u tebiet şınasneni. Nameyê vılan u vaşan museni, heywanan şınasneni. Qıcı binêna zaf veciyeni teber u kayan kay keni.

Ino mewsim dı hewa nişka ra xeripiyeno, varan vareno u hewa ge ge beno serd.

- her ca
- welatanê germinan
- ino mewsim
- wenikiya weş
- germiya şırın
- cılanê tenikan

1-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Wesari dı kamci aşmi esti?

.....

2. Wesari dı hewa senin o?

.....

3. Mewsimê wesari dı kamci gureyi beni?

.....

.....

4. Wesari dı qıcı şini ça u se keni?

.....

.....

1-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Edar, nisan u heziran aşmi wesari yi.

(.....)

Wesari dı dari vıl akeni, teyr u turi mijdanê wesari dani.

(.....)

Wesari dı erd beno germin u her ca beno zergun.

(.....)

Wesari dı roci hêdi hêdi beni kilm.

(.....)

Wesari dı varan vareno u hewa ge ge beno serdin.

(.....)

1-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

dari / dı / vıl / akeni / wesari

.....

hêgayan / bostani / u / dormaleyê / beni / pêrcin / gêriyeno

.....

merdimanê xu / deştan / qıcı / pa / şini

.....

het ra / aw / xuşxuşa / yena / her

.....

AMNAN

Heziran, temuz u tebax aşmî amnani yi. Ino mewsim dî hewa germ o. Roci benî derg, şewî benî kîlm. Mektebî tetil benî.

Ino mewsim dî şar vaşanê xu çineno, dano patos ru u keno sîmer. Cîyerî geylê xu çinenî u zexireyê xu dekenî.

Qîcî ino mewsim dî hoz dî asnaw kenî, la dî maseyan deşîşenî. Qîcî bî keyeyanê xu şînî piknik u geyrenî.

Ino mewsim dî şarîstani zaf benî germ. Ino semed ra şar şîno cayanê wenîkan. Têkî şînî merkezanê tetilan têkî zî şînî dewan.

Zebeşa şîrîm a Diyarbekîrî, engura siya ya Erzinganî, isoto zerd ê Xarpêti, sirê Dersimî, saya sur a Çoligî ino mewsim dî resenî.

Lazîm o merdîm ino mewsim dî tîca germî ver a zaf nêvîndero, cîlanê tenîkan u rengînan pîra bigero, wero gîran nêwero.

- zebeşa şîrîm
- engura siya
- isoto zerd
- saya sur
- tîca germî
- wero gîran

2-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Amnani dı kamci aşmi esti?

.....

2. Amnani dı hewa senin o?

.....

3. Qıci bı keyeyê xu amnani dı şını ça u se keni?

.....

4. Lazım o merdım amnani dı se kero?

.....

.....

2-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Tebax aşma peyin a amnani ya.

(.....)

Amnani dı hewa hema serd o.

(.....)

Qıci ino mewsim dı hoz dı asnaw keni.

(.....)

Amnani dı merdımı cılanê qalınan pıra geni.

(.....)

Zebeşa şirin Çolig dı engura siya Dersım dı resena.

(.....)

2-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

aşman / dı / hewa / germ / ını / o

.....

dekeni / zexireyê xu / u / çineni / ğeleyê xu / dewici

.....

germ / ını / beni / dı / zaf / aşman / şaristani

.....

dewan / merkezanê / tetilan / şino / şar / u

.....

PAYİZ

Payiz, mewsimê hiriyın o. Keşkelon, tışrino verin u tışrino peyin aşmi payizi yi. Ino mewsim dı mektebi abeni.

Payizi dı hewa beno wenık, hewa eğleb horın o, şılı varena. Dari pelanê xu rışneni. Ino mewsim dı dinya bena zerik. Teyri şını bêri. Cıtyeri cıt keni u bezre erzeni hêgayanê xu.

Şar ino mewsim dı tedarikê zımıstani vineno. Goştı viraziyena, tırşu yena degırotış, zerzewat yeno wişkkerdiş. Zê henar, bey, sêz, goz u terew fêkiyi ino mewsim dı reseni.

Payizo peyin dı sobayi roniyeni. Koli u komır yeni girotiş. Cılı qalını ki ma wesari dı wedarti bi, ma inan dolaban ra veceni u pıra geni.

Ino mewsim dı ge ge hewa nışka ra beno serd. Ino semed ra zê dıstar, serdgirotış nêweşiyi beni vıla. Inay ra lazım o ma mıqatê xu bıbi u wext dı aşi bıbi.

- mewsimê hiriyın
- ino mewsim
- cılı qalını

3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Payizi dı kamci aşmi esti?

.....

2. Payizi dı hewa senin o?

.....

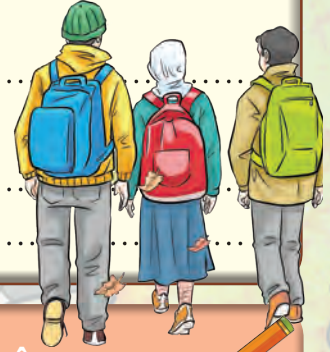
3. Şar mewsimê payizi dı se keno?

.....

4. Payizi dı kamci nêweşiyi esti u lazım o ma se bıker?

.....

.....

3-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Payiz mewsimê çarın o. (.....)

Keşkelon aşma verin a payizi ya. (.....)

Payizi dı hewa beno wenık, hewa eğleb horın o. (.....)

Payizo peyin dı sobayi wedariyeni. (.....)

Ino mewsim dı ge ge hewa nişka ra beno serd (.....)

3-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

keni war / xu / pelanê / dari

.....

hêgayanê xu / dewıcı / erzeni / bezre

.....

degırotış / yena / tırşu / mi / aşman / dı

.....

dıştar / zêdiyeni / serdğırotış / zê / u / nêweşiyi

.....

ZIMISTAN

Kanuno verin, kanuno peyin u sıbat aşmi zımıstani yi. Zımıstani dı roci beni kılm u şewi beni derg.

Zımıstan mewsimi tor serd o. Ino mewsim dı tic tay êsena. Her ca pê vora sıpi xemiliyeno. Zımıstani dı her ca cemed geno, puk u pager, qeşayo ğıdar esto.

Cılı zımıstani qalın i. Merdım wext veciyeno teber, puncanê qalınan keno pay, lapıkan keno xu dest, kılaw nano xu ser, qaput u kurk dano xu ra.

Qıcı inê mewsimi ra hes keni; çunki wext vor varena, qıcı gudvor kay keni, merdımvor virazeni u vor ser xu ğij keni.

Lazım o ma qey weşiya xu ino mewsim dı zê purteqal, mandalin fêkiyan bıwer.

- her ca
- vora sıpi
- puncanê qalınan

4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Zımıstani dı kamci aşmi esti?

.....

2. Zımıstani dı hewa senin o?

.....

3. Qıci teber dı kamci kayan kay keni?

.....

4. Zımıstani dı ma qey weşıya xu kamci fêkiyan weni?

.....

.....

4-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Merdım zımıstani dı puncanê qalınan keno pay. (.....)

Zımıstani dı roci beni derg u şewi beni kılm. (.....)

Cılı zımıstani tenık i. (.....)

Zımıstan mewsimı tor germ o. (.....)

Mewsimê zımıstani dı tic tay êsena (.....)

4-C

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

her ca / gena / sıpi / vora

.....

merdım / kurk / xura / dano / zımıstani dı

.....

kay / qıci / keni / gudvor

.....

beno / serd / ca / her / zımıstani dı

.....

5

Xebatanê cêrinan goreyê çar mewsiman virazên

5-A

Şima kamci mewsim ra hes keni? Çira?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5-B

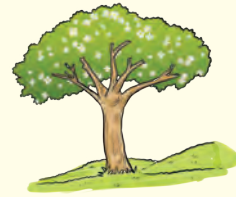
Resman u nameyanê mewsiman biresnên yobinan

Payiz

.....

.....

Zimistan

.....

.....

Amnan

.....

.....

Wesar

.....

.....

5-C

Goreyê melumatê cêrini cayanê vengani dı nameyanê mewsiman binusên

..... dı hewa serd o. Vor varena. Her ca cemıdiyeno. Merdim kıncanê qalınan xura dano. Ino mewsim dı şewi derg i, roci zi kılm i. Qıci gudvor kay keni, merdimvor vırazeni.

..... dı tebiet newe ra gani beno. Hewa ino mewsim dı nerm o, varan zaf vareno. Cıtyeri cıt keni, bostanan rameni. Buya vılan her ca gena. Ino mewsim dı aşmi nisani u gulani esti.

..... dı pelê daran beno zerd, dari pelê xu rışneni. Hewa beno wenik. Mektebi ino mewsim dı abeni. Henar, sêz, gozi, terew ino mewsim dı reseni.

..... dı hewa zaf germ o. Merdim kıncanê tenıkan xura dano. Qıci ino mewsim dı asnaw keni, maseyan depışeni. Merdim ino mewsim dı cayanê german ra şino cayanê wenıkan.

5-Ç

Cewabê persanê cêrinan bîdên u binusên

1. Ma cılanê zımıstani amnan dı xura dı, se beno?

.....

2. Ma çıra her mewsim dı cılanê xu bedılneni?

.....

3. Şarıstanê şıma dı çar mewsimi seni viyereni?

.....

5-D

Sıfati ki cumleyanê cêrinan dı viyereni inan işaret bikerên u pê inan cumleyanê neweyan binusên

Zımıstani dı her ca pê vora sıpi xemiliyeno.

Pirikê mı bostanê xu dı isoto zerd ramıt.

Ez engura siya ra hes kena.

Diyarbekır dı zebeşi gırdi reseni.

Mı kıtıbxaneyo pil ra kıtıab gırot.

5-E

Şıma kamci roc se keni, cêr dı binusên

Dışeme:

Sêşeme:

Çarşeme:

Pancşeme:

Yene:

Şeme:

Kırı:

5-Ê

Kamci mewsimi dı kamci aşmi esti biresnên yobinan

Amnan: Edar, Nisan, Gulan

Wesar: Heziran, Temmuz, Tebax

Zımıstan: Keşkelon, Tışrino verin, Tışrino peyin

Payız: Kanuno verin, Kanuno Peyin, Sıbat

ÇAR MEWSİMİ

Tı rocêk wırışti vılı u guli abiyi
 Dar u teyr u turi govend naya ru
 Erd biyo zergun ezman huyeno
 Tebiet newe ra wırışto xu ser
 Tı mijdanê wesari dani tic

Tı rocêk wırışti tic vêşena
 Hêga dı ğele çiniyeno
 Qıci dew hê la dı asnaw keni
 Duri ra buya fêkiyan yena
 Tı verard şini germiya amnani ra

Tı rocêk wırışti daran peli rışnayı
 Her ca ra vayo wenik yeno
 Ğili daran hê şiyeni tê
 Şılı werde werde varena
 Tı fam keni payiz ameyo

Tı rocêk wırışti her ca sıpi yo
 Dari serdver mısyel biyi
 Qersê vor dano zerra merdımı
 Tuti teber dı xu ğij keni
 Tı şık fineni cı zımıstan o

6

Bıwanên u qısey bıkerên

Hewa sayi yo

Hewa horn o

Şili varena

Torg varena

Vor varena

Hewa mijm o

Va yeno

Hewa puk o

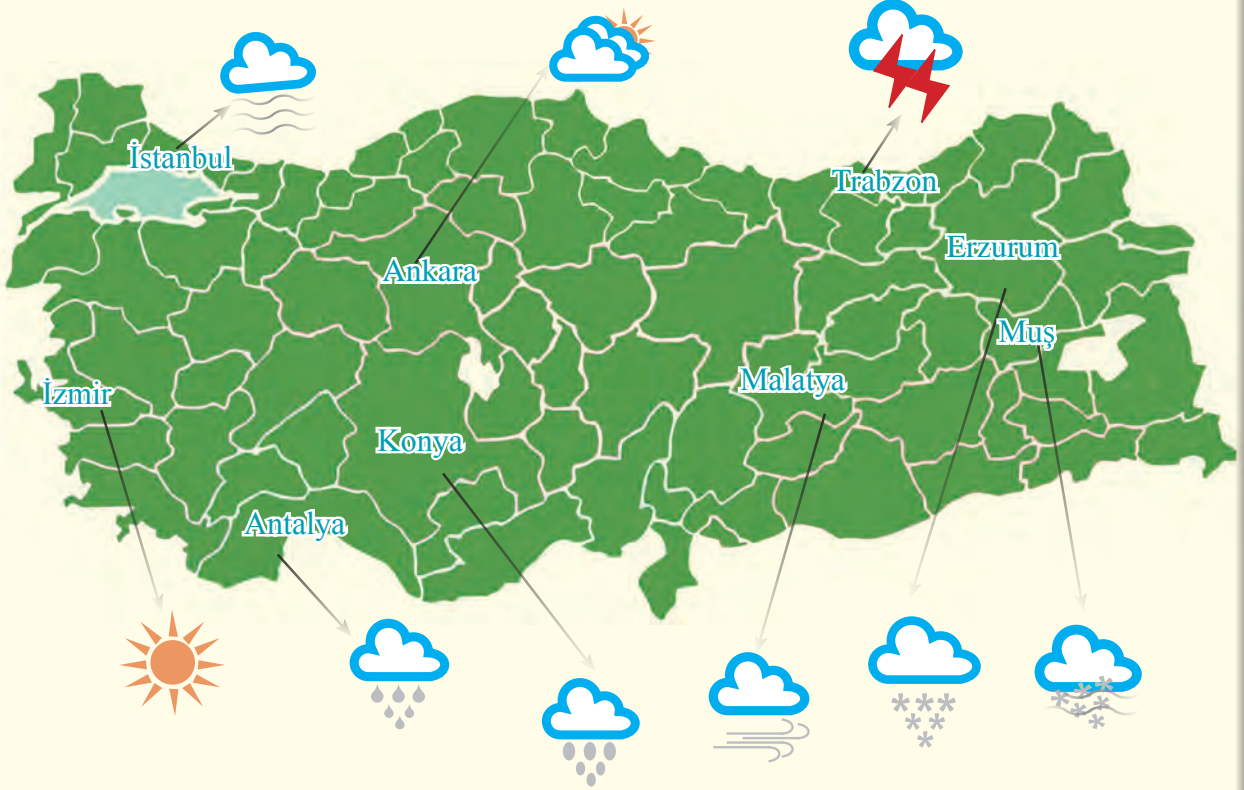

Rey gurena

WEZİYETÊ
HEWAYÎ

6-A

Goreyê xeriteyê cêrini weziyetê hewayi ê şaristanan cayanê vengani binusên

İstanbul dı hewa mijin o.

Ankara dı

İzmir dı

Antalya dı

Trabzon dı

Malatya dı

Erzurum dı

Muş dı

Konya dı

ĞELE

Yo dew dı, dı bırayi esti bi. Bırayo pil zeweciyayi bı u wayirê kulfeti bı. Bırayo qıc ezeb u teyna bı. Babiyê inan ra yo hêga mend bı. Bırayi her serr payiz dı ino hêga dı ğele rameni u amnan dı çineni. Cuyin ra dıma ğeleyê xu keni pêlekani u benateyê xu dı bar keni. Dı bırayi zi ğeleyê xu beni dekeni embarê xu. Benate ra çend roci viyereni, bırayo qıc xu bı xu vano:

-Ez ezeb o, kum u kulfetê mı çin o, ihtiyaciya mı zi tay a. Ino ğele mı rê zaf o. Labelê bırayê mı wayirê qıcan o, barê ey gıran o.

O roc ra dıma bırayo qıc, her şew pê nımıtık yo pêlekê ğeleyi nano peru, beno embarê bırayê xu dı keno ru.

Ê rocan dı bırayo pil zi xu bı xu fikıriyeno:

-Ez u bırayê xu ma her serr hêgayê xu piya rameni, piya mıqatê cı beni u piya çineni. Ma ğeleyê xu zi keni dıçê. Labelê zerra mı rehet niya; çunki ez wayirê keye u qıcan o. Eg ez bıbi extiyar, qıcı mı oniyeni mı ra. Labelê bırayê mı ezeb o, çıkesê ey çin o.

Bırayo pil zi nimeyê şew dı miyanık ra pêlekê ğeleyi erzeno xu paşt u beno dekeno embarê bırayê xu.

Her dı bırayi yobinan ra bêxeber, çend serri ğeleyê xu beni dekeni embaranê yobinan. Şewêk nimeyê şew dı, heyna dı bırayi zi yobinan ra bêhayı, wext pêlekê ğeleyi erzeni xu kıft u hetê embarê yobinan ra şını, gıneni yobinan ru. O wext bırayi her çi fam keni, peşmıriyeni u verard şını yobinan ra.

7-A

Şıma inê nuşteyi ra çita fam kerd, binusên

.....

.....

.....

.....

.....

7-B

Semedê inê nuşteyi şıma eşkeni kamci sernuşteyan binusi?

1

2

3

.....

.....

.....

.....

.....

7-C

Goreyê nuşteyi cumleyanê cêrinan tamam bikerên

Cuyin ra dima geleyê xu.....

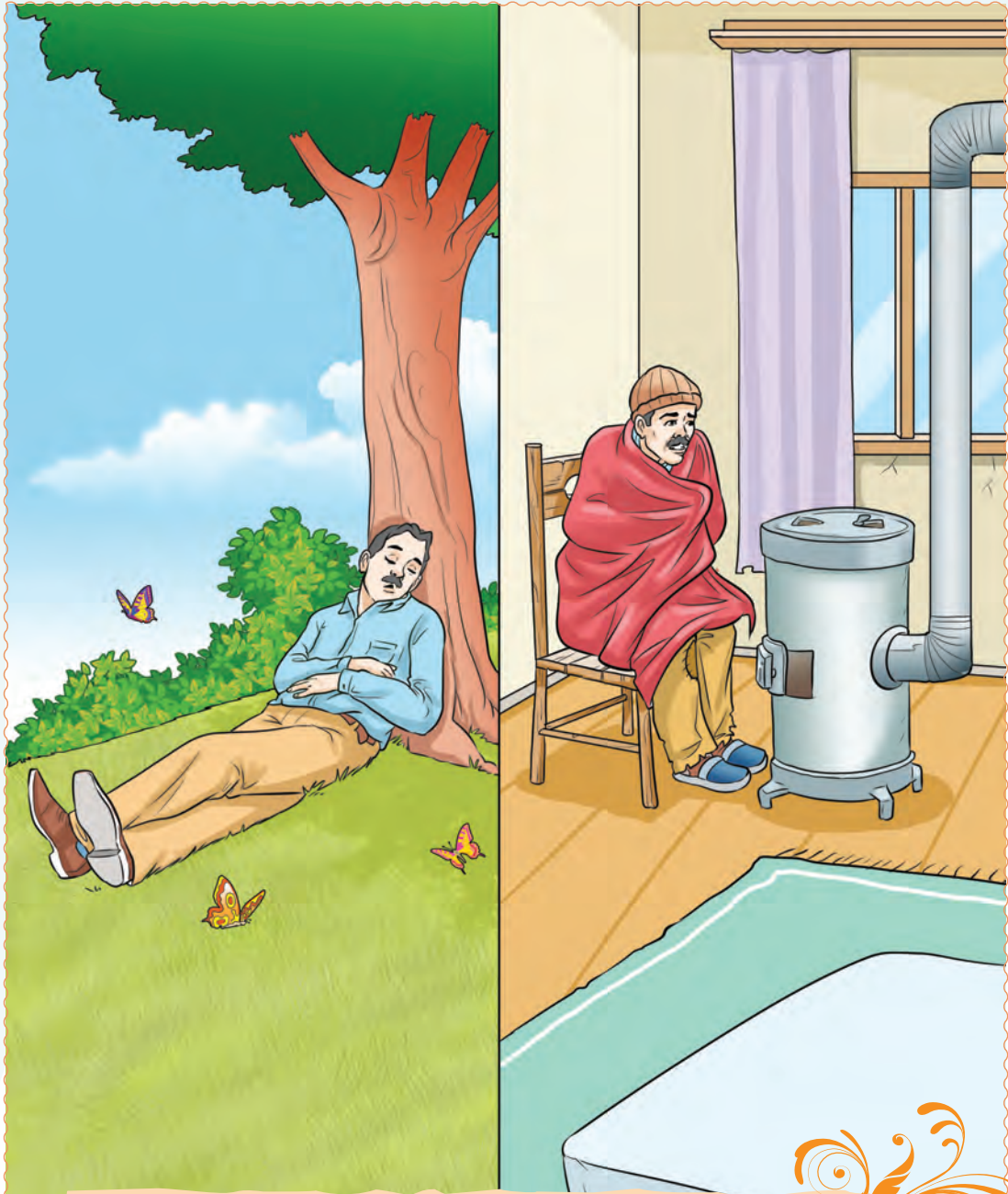
Dı birayi zi.....

Ê rocan dı bira.....

Ma ina unite dı çita musayi? ✓ ✗

- Ez xısusiyetanê mewsiman şınasnena/o.
- Ez nameyê mewsiman u aşman zana/o.
- Ez eşkena/o sıfatanê yo nuşteyi bivini.

HEDREYÏ

Amnani keyf keno, zimistani wel pîf keno.

(Vateyê verinan)

Uniteya 4.

Beden u Sihat

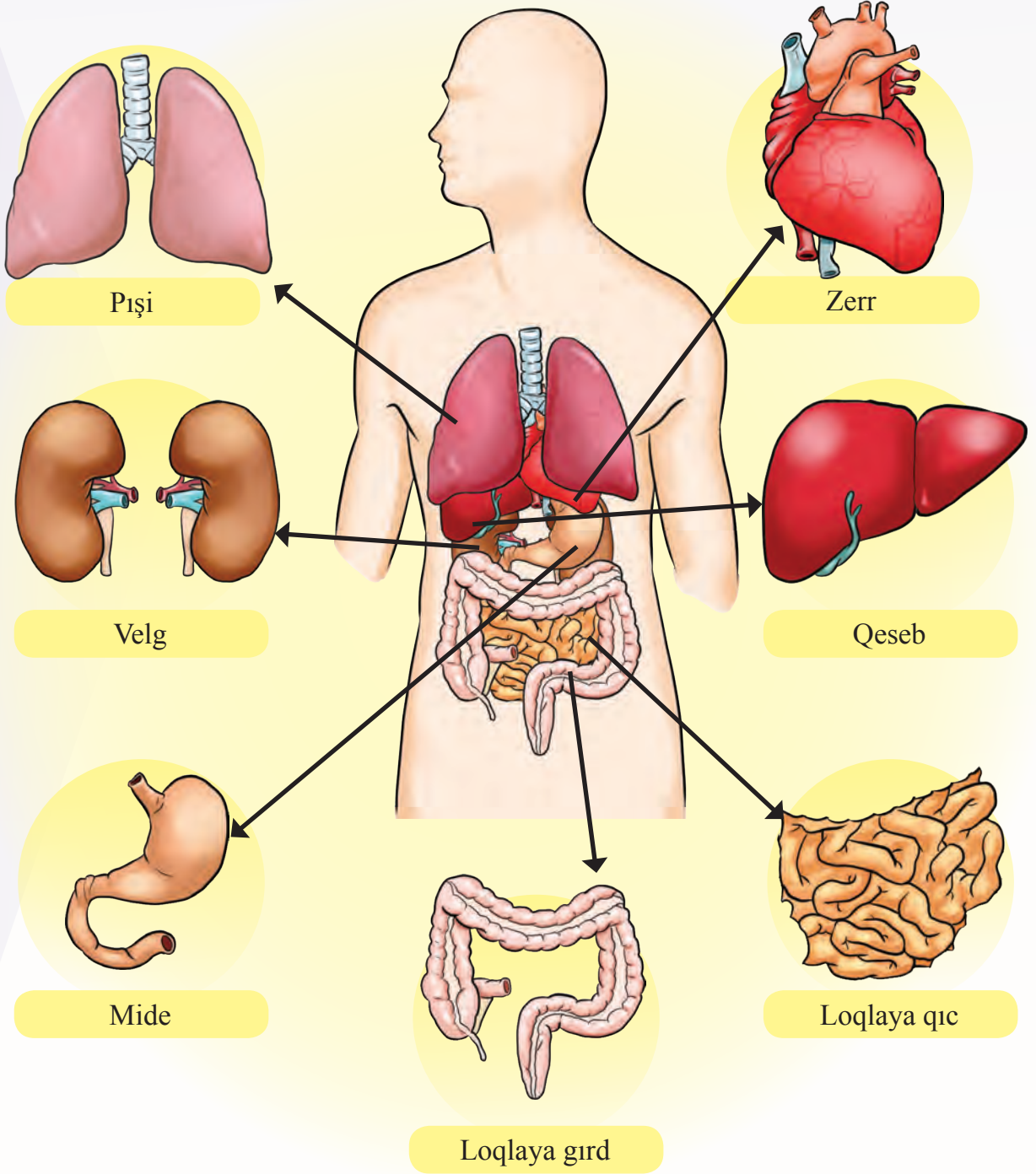

Ma ina unite dî çita museni?

- Ma waslayanê zerreyê bedeni şinasneni.
- Ma qeydeyanê weşî museni.
- Ma bestoğan museni.

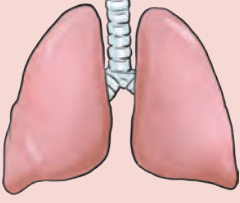
1

Biwanên u qisey bikerên

2

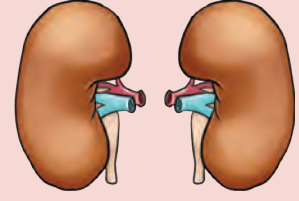
Bıwanên u qısey bıkerên

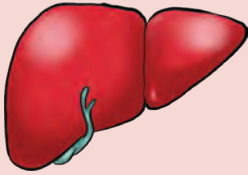
Pışı: Wext ma nefes geni oksijen yeno pışıya ma. Pê mo oksijen pışıya ma dı guniya ma pak bena.

Zerr: Guni şırawena wucudê ma.

Velgi: Guniya ma nasalnani u çıyanê xıraban miyanê guni ra veceni.

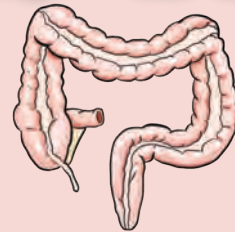
Qeseb: Şeker, germi u serdiya wucudê ma eyar keno.

Mide: Çiyi ki ma weni yeni mideyê ma. Mide, inan taneno u hemelnenno.

Loqlaya qıc: Çiyi ki mide dı hemeliyeni yeni loqlaya qıc. Çiyi ki wucudê ma rê faydeyê inan esto, tiya ra reseni guniya ma.

Loqlaya gırd: Çiyi ki bêfaydeyi loqlaya qıc ra yeni tiya u tiya ra erziyeni teberê wucudi.

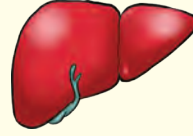
2-A

Kelimeyanê cêrinan u resıman bıresnên yobinan

A Pışi

1

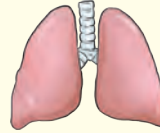
B Zerr

2

C Velg

3

Ç Qeseb

4

D Loqlaya gırd

5

A	B	C	Ç	D

2-B

Cayanê vengın pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Çiyi ki bêfaydeyi hetê ra beden ra erziyeni teber.

..... weri taneno u hemelneno.

..... oksijen gena u guniya ma kena pak.

..... guni şırawena wucudê ma.

- pışi
- zerr
- loqlaya gırd
- mide

3

Goştari bikerên u biwanên

MA QEY WEŞIYA XU SE BIKER?

Melım qey paki u weşi yo wezife da Şeyma. Nameyê wezifeyê Şeyma, “ma qey weşiya xu se keni?” bı.

Şeyma seba ıno wezife şı kitabxane. Kitabın ra qey wezifeyê xu melumat arêda. Dadi u babiyê xu ra pers kerd. Merdımınê xu ra zi melumat girot, wezifeyê xu hedre kerd.

Rocê wezifeyi Şeyma ro wırışt, xu hedre kerd u şı mekteb. Şeyma veciya texte u va:

-Gelê embazan! Ma qey weşiya xu se keni, ma se biker? Mı verco qey weşi u pakiya xu tay çiyi kerdên; labelê inê wezifeyi ra dıma mı fam kerd kêmiya mı zaf a. Lazım o ma qey weşiya xu inan biker:

- Ma spor biker.
- Ma wer ra ver u pey destanê xu bışu.
- Ma dındananê xu her roc firçe biker.
- Ma leş u cılanê xu pak depış.
- Ma wer u şımitışê xu rê diqet biker.
- Ma xu serd u germ ra bıpaw.
- Ma her roc honê xu tam bıger.

- u
- zi
- labelê

3-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Melim, qey çitayi wezife da Şeyma?

.....

2. Nameyê wezifeyê Şeyma çita yo?

.....

3. Şeyma wezifeyê xu seni hedre kerd?

.....

.....

4. Şeyma seni pê kêmasiya xu hesiya?

.....

3-B

Şima qey weşiya xu se keni?

3-C

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) bınusên

- Lazım o ma zımıstani dı kınca nê tenıkan pıra bıger. (.....)
- Lazım o ma leş u cılanê xu pak depış. (.....)
- Lazım o ma timotım daru bıwer. (.....)
- Lazım o ma wer u şımıtışê xu rê diqet bıker. (.....)
- Lazım o ma ge ge dındananê xu fırçe bıker. (.....)
- Lazım o ma fêki u zerzewat bışu u bıwer. (.....)
- Lazım o ma spor bıker. (.....)

3-Ç

Goreyê resıman cayanê vengın dekerên

1. Ino resım raşt/ğelet o;
çunki.....

2. Ino resım raşt/ğelet o;
çunki.....

3. Ino resım raşt/ğelet o;
çunki.....

4. Ino resım raşt/ğelet o;
çunki

NÊWEŞI

Hîni payiz viyert bî, zımıstan hêdi hêdi ame bî. Hewa bîbî serd, vor vara bî. Ehmedi embazanê xu dır gudvor kaykerd, merdımvor vıraşt. Mudeyêko derg miyanê vor dı mend. Ehmedi xu hol nêpışt bî, cılı zımıstani zi xu ra nêdayi bî.

Şew nıška ra adırê Ehmedi zêdiya. Ehmedi dadi u babiyê xu aya kerdi. Babiyê Ehmedi dêstır geyra 112. Mudeyêko kılm ra pey ambulansa servisa lez ame. Ambulans, Ehmed berd nêweşxane. Toxtori cad Ehmed muayene kerd. Ehmedi serd girot bî. Toxtori qey Ehmedi ilac nuşt u cı ra va, “Xu nêweşi ra bıpaw. Weşiya ma zaf muhim a. Eg ma bîbî nêweş, ma nêşkeni wer ra tam bıger, embazanê xu dır kay biker, dersa xu bıxebıti; çunki her çi ra ver weşi yena.”

Babiyê Ehmedi eczaxaneyo nobetdar ra ilac girot. Ehmedi goştariya toxtori kerd. Roco bin keye dı mend, istirehet kerd u ilac werd. Ehmed riyê nêweşi ra yo roc nêşi mekteb; labelê roco bin hîni bî weş, cılı zımıstani xu ra dayi u pê keyfweşi şı mekteb.

- zi
- u
- çunki
- labelê

4-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cerinan binusên

1. Ehmed pê çita şî nêweşxane?

.....

2. Ehmed çira bî nêweş?

.....

3. Babiyê Ehmedi çara ilac gırot?

.....

4. Ehmed seni bî weş?

.....

5. Qey xu serd ra pawıtış lazıw o ma se kerî?

.....

4-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumle vırazên

ra / nışka / zêdiya / Ehmedi / adırê

.....

Ehmed / nêweşxane / şî / ambulans / pê

.....

muhim / zaf / a / weşi

.....

Ehmedi / kerd / babiyê xu / goştariya

.....

nuşt / toxtori / daru / Ehmedi / semedê

.....

4-C

Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Mudeyêko kilm ra pey ambulansa ame.

Babiyê Ehmedi geyra 112.

Toxtori cad Ehmed kerd.

..... xura dayi u pê keyfweşi şî mekteb.

Ehmedi roco bin kerd

- *cili zımistani*
- *muayene*
- *dêstir*
- *servisa lez*
- *istirehet*

4-Ç

Cumleyanê cêrinan pê bestoğan dekerên

Roco dişeme ez embazê xu ma şiyi eczaxane.

Ez nêweş nêbena ez feki wena.

Mezg muhim o heme waslayi ma muhim i.

Ma wer ra ver wer ra pey destanê
xu şuweni.

Mı emserr derzina diştar da xu ru.

- *u*
- *labelê*
- *çunki*
- *zi*
- *hem... hem...*

4-D

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan binusên

Toxtor.....

Servisa lez.....

Nêweşi.....

Eczaxane.....

Ambulans.....

5

Nuşteyê cêrini bîwanên

WASLAYA MUHİM

Lıngan, destan u sareyi miyanê xu dı munaqeşe kerdên. Her yoyi vatên ez muhim a zê şıma.

Lıngi vani:

-Eg ma çini bi şıma nêşkeni şiyeri cayêk. Şıma her wext zê daran u vılan cayê xu dı maneni. Gıraniya şıma ma ser dı ya. Lazım o şıma cayê ma bızani u qıymet bıdı ma.

Desti vani:

-Şıma raşt vani; labelê ma muhimi zê şıma. Eg ma çini bi şıma çı gure rê beni.

Heme kar u gureyê şıma ma keni. Şıma pê ma werê xu weni, awa xu şımeni. Şıma pê ma xu keni pak. Bê ma nê dındani fırçe beni nê zi wer weriyeno. Ma hem daran ra fêki tera keni hem zi cılan dani şıma ra. Ma ra nêbo heyatê şıma zaf beno çetın.

Sare vano:

-Şıma heme kêm fıkrıyeni. Bıniyeni mı ra çimi, goşi, dındani, pırnık, fek, zıwan mı dı ca geni. Mezg zi mı dı ca geno. Ez heme hareketanê şıma pê mezg qontrol keno u telimat dano. Çimi çini bi şıma se keni? Holi, xırabi, rındi, pisi pê çıman yeni vinayış. Ma pê goşan vengın şınaweni, deyir u lawıkan goştari keni. Ma pê zıwani fıkranê xu eşkera keni. Pê zıwani guzın, şırın, tal u tırş fam beno. Eg pırnık çin bo, buya vılan seni yena girotış. Dındani çini bi wer seni yeno cawıtış?

Waslayi bedeni benateyê xu dı derg u dila munaqeşe keni. Labelê pê hesiyeni ki heme waslayi besteyê yobinan i. Eg yo wasla çin bo, ê waslayi bini nêşkeni çik bıkeri. Wucud dı qet yo wasla, waslaya bin ra muhim niya. Heme waslayi ma zaf muhim i. Weşiya waslayanê xu rê diqet bıkerên.

5-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cerinan binusên

1. Kamci waslayi munaqêşe keni?

.....

2. Wezifeyê goşi çita yo?

.....

3. Wezifeyê pırnık çita yo?

.....

4. Fıkıriyayış wezifeyê kamci wasla yo?

.....

5. Pê kamci wasla tam yeno girotiş?

.....

5-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyan binusên

Mezg:.....

Wasla:.....

Wucud:

Goş:.....

Sare:.....

5-C

Kamci gure pê kamci wasla beno binusên

Mektub pê yeno nuştiş.

Wer pêyeno cawitiş.

Gud pê yena kaykerdiş.

Buy pê yena girotiş.

Kıtab pê yeno wendiş.

5-Ç

Kamci wasla çı gure kena biresnên yobinan

A geyrayiş

1

B depıştış

2

C qalkerdiş

3

Ç fikriyayiş

4

D cawitış

5

E vinayiş

6

Ê şınawitış

7

A	B	C	Ç	D	E	Ê

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez waslayanê zerreyê bedeni şınasnena/o.
- Ez qeydeyanê weşi zana/o.
- Ez bestoğan şınasnena/o.

WEŞI

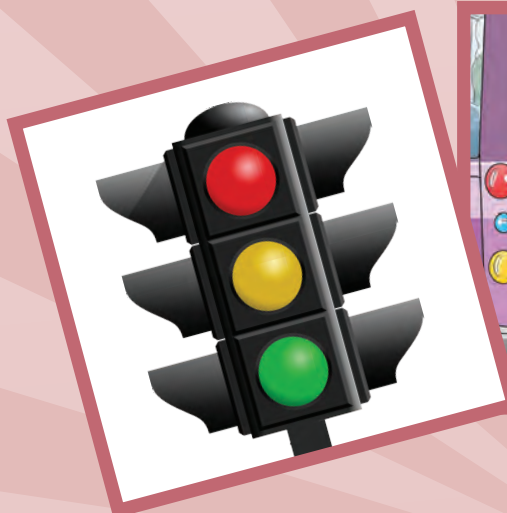

Nêweşi pê astor yena pê lîngan şîna.

(Vateyê verinan)

Uniteya 5.

Trafik u Sehayet

Ma ina unite dî çita museni?

- Ma nameyê wesayitan museni.
- Ma lewhayanê trafiki şinasneni.
- Ma qeydeyanê trafiki museni.
 - Ma edatan şinasneni.

1

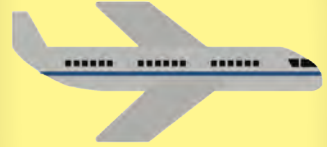
Bıwanên u qisey bikerên

Texsi

Otobus

Teyare

Gemi

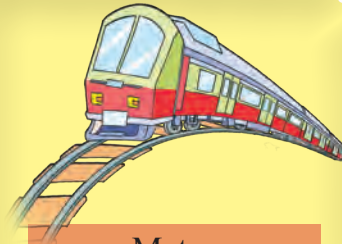
Kelek

Ambulans

Helikopter

Metro

Bisiklet

Tren

2

Bıwanên u qısey bıkerên

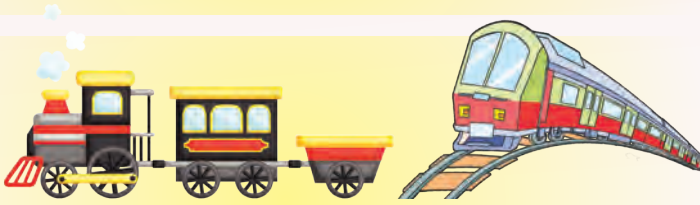

Kamci wesayiti kamci rayir ra şini

Texsi, dolmiş, otobus, bisiklet, motor u kamyon
rayirê erdi ra şini

Teyare u helikopter rayirê
hewayi ra şini.

Tren u metro rayirê asini ra şini.

Gemi, kelek u vapur aw
ser ra şini.

Kam kamci wesayit rameno?

Şofor; texsi,
dolmiş, otobus,
kamyon rameno.

Pilot; teyare
u helikopter
rameno.

Kaptan; gemi u
vapur rameno.

Makinist, tren
rameno.

2-A

Kamci wesayiti kamci rayir şıxulneni binusên

....., u rayirê erdi ra şini.
 u aw ser ra şini.
 u rayirê asini ra şini.
 u hewa ra şini.

2-B

Kam kamci wesayit rameno binusên

Êyi ki otobus, dolmiş, texsi rameni tera vani
 Êyi ki helikopter u teyare rameni tera vani
 Êyi ki gemi u vapur rameni tera vani
 Êyi ki tren rameni tera vani

2-C

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ĝ) binusên

Bisiklet rayirê asini ra şina. (.....)
 Teyare u helikopter hewa ra şini. (.....)
 Tren aw ser ra şina. (.....)
 Dolmiş u otobus erdi ser ra şini. (.....)
 Makinist, tren u helikopter rameno. (.....)
 Şofor wesayitanê erdi rameno. (.....)
 Pilot, wesayitanê hewayi rameno. (.....)
 Kaptan, wesayitanê erdi u hewayi şıxulneno. (.....)

2-Ç

Wesayiti cêrini kamci rayiri dî şini bînuşên

2-D

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan bînuşên

1. Şîma pey kamci wesayit şîni mekteb?

.....

2. Şîma heta ınka nişti kamci wesayitan?

.....

3. Şîma pey kamci wesayitan seyahet kenî?

.....

4. Şarîstanê şîma dî kamci wesayiti zaf şîxuliyenî?

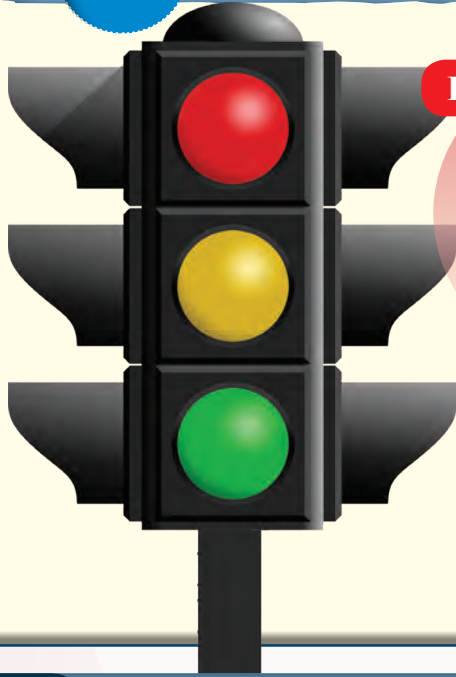
.....

5. Şarîstanê şîma dî kamci rayiri u wesayiti estî?

.....

3

Nuşteyê cêrini biwanên

LEMBAYA SUR

Vînder!
Ma lembaya sur
dî vîndeni.

LEMBAYA ZERD

Xu hedre biker!
Ma lembaya zerd
dî xu hedre keni.

LEMBAYA KESK

Raviyer!
Ma lembaya kesk
dî raviyereni.

3-A

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ĝ) binusên

Ma lembaya sur dî raviyereni.

(.....)

Ma lembaya kesk dî raviyereni.

(.....)

Ma lembaya zerd dî xu hedre keni.

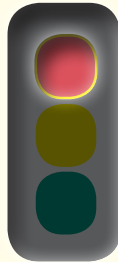
(.....)

3-B

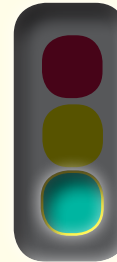
Ma kamci lembe dî se keni, goreyê resiman cewab bîdên

.....

.....

.....

4

Bıwanên u qisey bikerên

Rayirê talebeyan

Rayirê peyayan

Lembayi trafiki

Rayir dî xebat esta

Cayê park

Rayirê tren

Dingê otobus

Nêweşxane

Rayirê bisiklet

Raşteyê teyare

Serviyer

Bınviyer

4-A

Raştê lewhayanê cêrinan resim di îşaret bikerên

Rayirê
talebeyan

Serviyer

Cayê park

Lembayi
trafiki

Dingê otobus

Rayirê
peyayan

QEQDEYİ TRAFİKİ

Merheba wendekari delali!

Şıma zerreyê hefteyi dı her roc yeni mekteb, keni u her roc veciyeni teber. Şıma rayiri dı peya şını, nışeni wesayitan. Her ca dı qeydeyi esti, dı zi zaf qeydeyi esti u ma inê qeydeyan çendêk biyari ca, ma hındêk rehet keni.

Ino hefte hefteyê trafiki yo. Ez zi inka derheqê qeydeyanê trafiki dı melumat dano şıma.

-Wext şıma şını weverê rayiri, lazım o şıma wesayitan rê diqet bikeri. Eg rayir dı wesayit çin bo, şıma eşkeni bıviyeri.

-Lembaya kesk takoti bo zi heta wesayiti nêvınderi meviyerên weverê rayiri.

-Wext şıma viyereni, peyaviyer bışıxulnên.

-Cayo ki tede çin o, lazım o şıma verco bioni kışta çep ra, dıma bioni kışta raşt ra, dora peyin bioni kışta çep ra. Eg rayiri dı wesayit çin bo bıviyerên.

-Cehde u kuçeyan dı lazım o şıma peyarayir bışıxulni u kışta raşt ra şiyeri. Eg çin bo, lazım o şıma kışta çepa rayir ra şiyeri.

-Cayo ki tede u esto, inan bışıxulnên.

-Wext şıma nışeni wesayit u ra yeni war, lez mekerên.

-Eg ma qeydeyanê trafiki rê diqet bikeri, ma eşkeni xu qezayan ra bıpawi.

5-A

Cayanê vengan ê nuşteyi pê kelimeyanê cêrinan dekerên

wesayit

peyaviyer

seyahet

peyarayir

serviyer

trafik

bıvıyer

wever

5-B

Pê kelimeyanê cêrinan cumleyanê neweyan bıvên

Cehde:.....

Trafik:.....

Rayir:

Lembaya kesk:

Peyarayir:

Polisê trafiki:

5-C

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan bıvên

1. Wext şıma şını mekteb, rayir dı çıtayı rê diqet keni?

.....

2. Wext şıma yo ihlalê qeydeyê trafiki bıvini, şıma se keni?

.....

3. Mektebê şıma dı derheqê qeydeyanê trafiki dı çı fealiyeti vıraziyeni?

.....

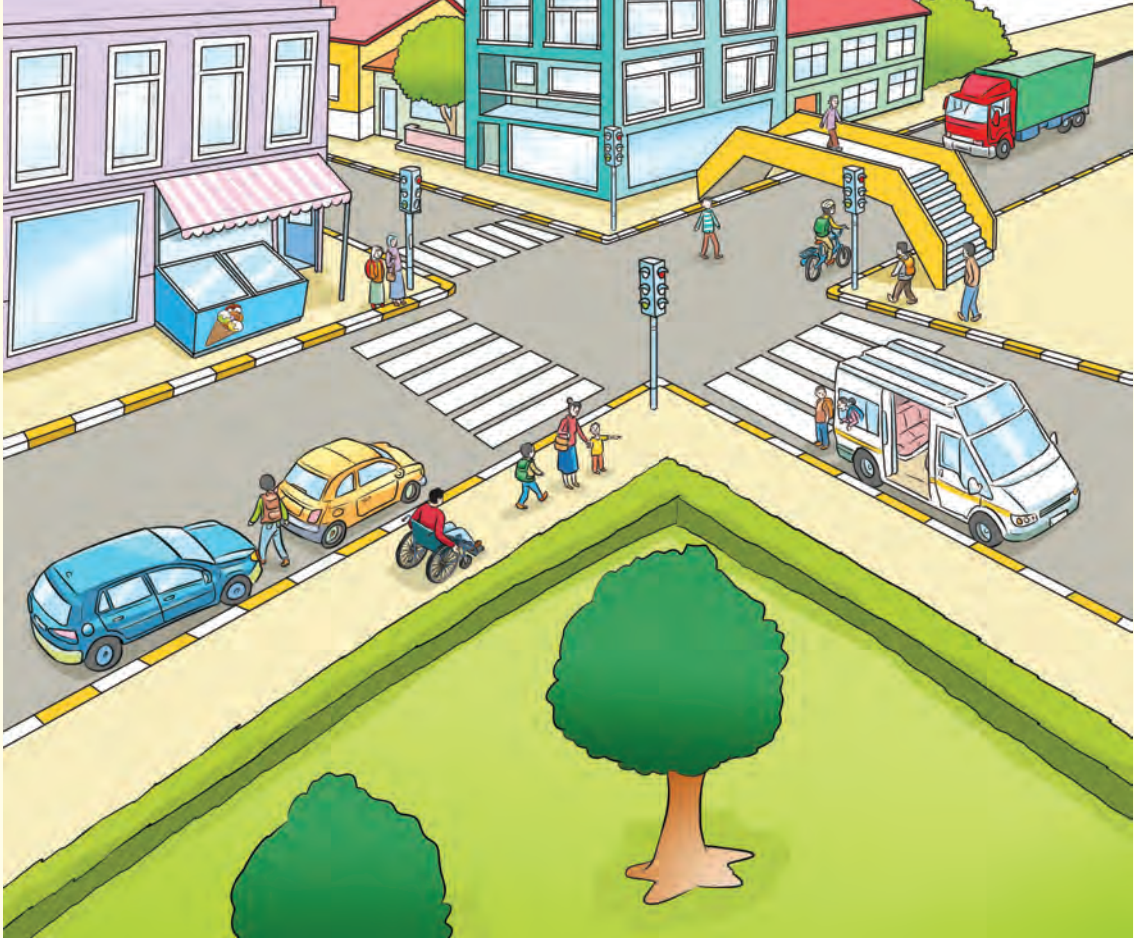
.....

.....

.....

5-Ç

Qeydeyi trafiki ki resim dı ihlal biyi inan bivinên u cêr dı binusên

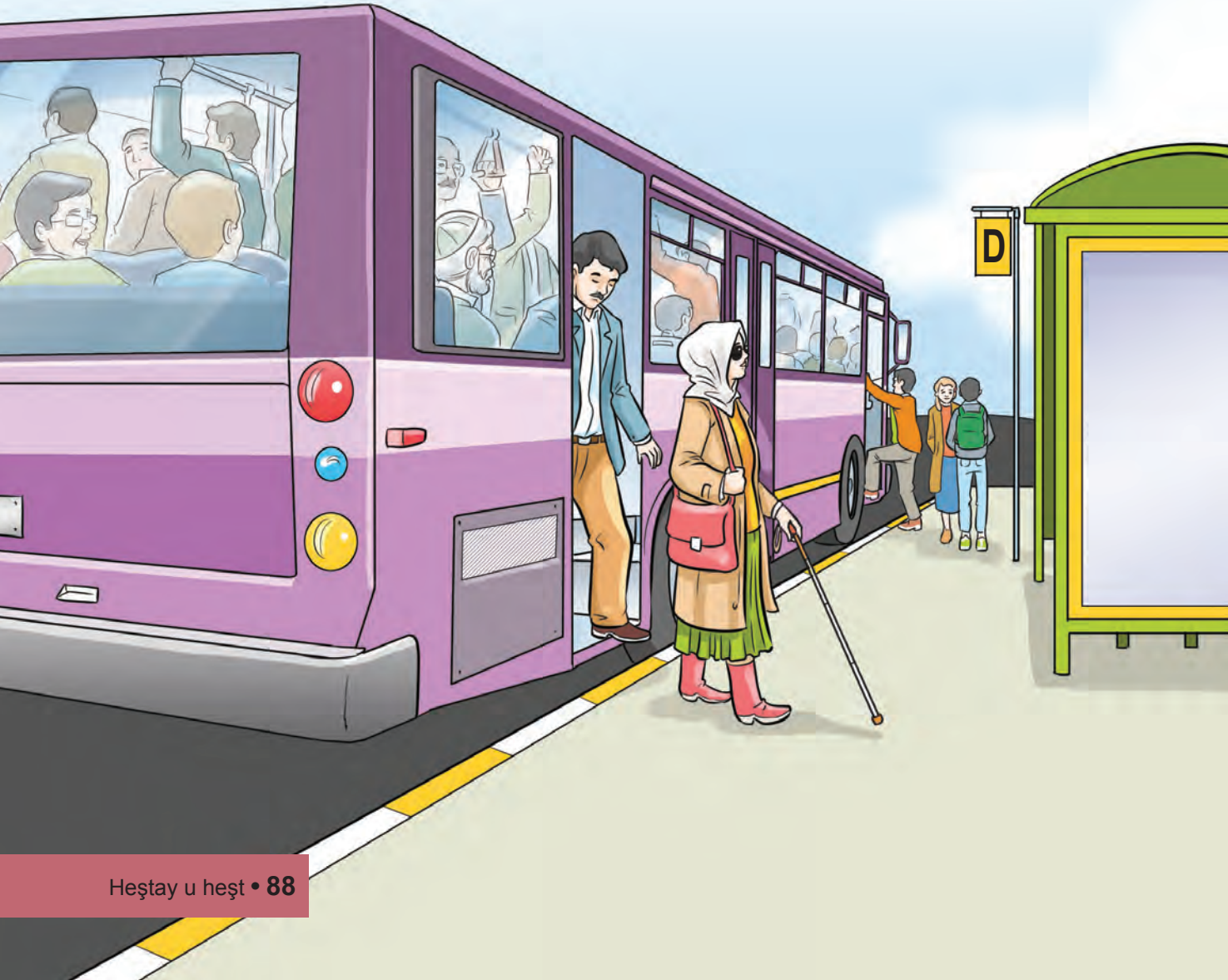

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....

6

Nuşteyê cêrini bîwanên

- Raywanti dı pê vengêko berz qısey mekerên.
- Raywanti dı ca bîdên extiyaran, nêweşan u ciniyan.
- Heta wesayit tam nêvındero, cımenışên u cı ra war meyerên.
- Camanê wesayitan ra sare u destanê xu teber mevecên.
- Raywanti dı şofori u raywananê binan ecız mekerên.
- Raywanti dı wesayitan pak bıgerên.
- Raywanti dı qayışê pawıtışı gıre bîdên.
- Qey cınıştışı bero verin qey warameyışı zi bero peyin bışıxulnên.

7

Goştari bikerên u biwanên

İNSAN U SEYAHET

Wextêk insani teyna erdi ser seyahet kerdên. İnsani inê seyahetan dı zê heri, astori u deva heywanan ra istifade kerdên. Dıma insani gemi vıraşt u aw ser seyahet kerd. Inka insan eşkeno hem erdi ser hem aw ser hem zi hewa dı seyahet bikero.

Nızdiya 200 serr veri insani erdi ser asın ra rayir vıraşt. Tren ina rayir şıxulnena. Eyro şaristananê gırdan dı metro herında tren girota. Metro lez şına zê tren.

İnsan erdi ser eşkeno pê otobus, dolmiş, texsi seyahet bikero. Eyro dınya ser qey seyaheti zafi ra ini wesayitan ra istifade beno.

Hewa dı seyaheti nızdiya 100 serr veri dest pêkerd. Seyahetê hewayi dı teyare u helikopteri ra istifade beno. Ini wesayiti zaf lez şını.

Wesayiti seyaheti çiqas beni ziyed, insan hındêk rehet seyahet keno. Verco insan bı aşman yo ca ra şını yona ca. Inka insan zerreyê çend saetan dı, eşkeno rayirê çend aşman şı-yero.

Wesayiti inkayini, goreyê wesayitanê verinan hina zaf raywanan geni. Inka bı seyan ten, pê yo teyare, yo gemi ya zi yo tren seyahet keno.

Raywantiya inkayın dı çetini u zehmetiya verin zi çin a. Inka insan bı keyf u şayi seyahet keno.

- teyna
- zê
- pê
- qey
- gore

7-A

Cayanê vengan pê edatanê cêrinan dekerên

Polis wesayitan fitik vındarneno.

..... mı raywantiya tor rehet raywantiya teyareyi ya.

İnsani inkayini rehet seyahet keni insananê verinan.

Ez heta mka yo dor nışta tren.

O diyarê embazê xu her amnan şino Xarpêt.

- pê
- zê
- goreyê
- teyna
- qey

7-B

Nuşteyê cêrini pê hiri qeydeyanê trafiki tamam bikerên

RAYWANTİ

Ez u dadiya xu, ma keye ra veciyayi. Ma piya şini ziyaretê xala mı. Dadiya mı va, ma peya şini. Ma koti rayir. Wesayiti zaf lez şini. Labelê nışka ra heme têdır vınderti. Mı xu bı xu va, eceb mı wesayiti çira vınderti? Mı binêk diqet kerd ki, qey wesayitan lembaya sur takota. Ma peyaviyer ra şiyi wever. Dıma zi ma peyarayir ra yo cehde u dı kuçeyan ra viyerti.

Wext ma ini cehde u kuçeyan ra viyertên, mı zaf lewhayi trafiki diyi. Ini lewhayan ra yo zi lewhaya rayirê mektebi bi. Tiya dı polisê trafiki vındertên. Ma rayirê xu rê dewam kerd.....

8

Şaristananê ini cayanê tarixiyar binusên

Fotoğraf-1

Fotoğraf-2

Fotoğraf-3

Fotoğraf-4

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez nameyê wesayitan zana/o.
- Ez lewhayanê trafiki şinasnena/o.
- Ez qeydeyanê trafiki zana/o.
- Ez edatan şinasnena/o.

TEDBÎR

Lez mekerên emirê xu kilm mekerên

Uniteya 6.

Wer u Şımitiş

Ma ina unite dı çita museni?

- Ma fêki u zerzewat şınasneni.
- Ma adabê weri museni.
- Ma fiilan şınasneni.

1

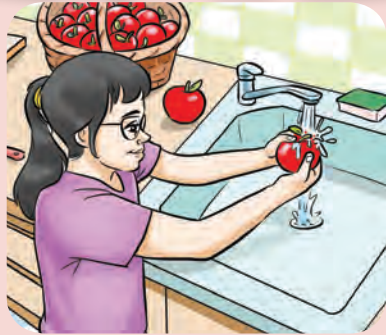
Nuşteyê cêrini biwanên

Metin qut dano kergan.

Melek şit dana pisingan.

Elif fêki şuwena.

Cemil zewewat vicneno.

Keynayı şayre birneni.

Ciniyi aqit vırazeni.

2

Goştari bikerên u biwanên

BAZARÊ FÊKÎ U ZERZEWATÎ

Cemili teber dî embazanê xu dîr gud kaykerdên. Dadiya ey veng da cî. Cemili kaya xu war verda u şî keye. Dadiya ey va:

-Emşo meymani ma esti. Şu bazar ra zerzewat u fêki bıger. Lazım o ma şami hedre biker, lez şu lez bê.

Cemil wext şini bazar, rayir dî raştê embazê xu Sedati ame.

-Merheba Cemil.

-Merheba Sedat.

-Cemil, tî hına lez şini ça?

-Ez şino bazar, zerzewat u fêki geno. Emşo meymani ma esti.

-Eg tı qayili ez tu rê ardım bıkeri?

-Zaf hol beno. Ma piya şı.

-Tı bazar dı kamci zerzewat u fêkiyan geni?

-Ez zerzewat ra firingi, isot, balicana siya, piyanz u sir; fêkiyan ra zi sa, bey, purteqal u henar geno.

-Tı inan ra çend kilo geni?

-Ez dı kilo firingi, yo kilo isot, kilo u nim balicana siya, yo kilo piyanz u hiri sareyi sir geno.

-Tu fêki nêvat. Tı inan ra çend kilo geni?

-Dı kilo sayan, yo kilo bey, hiri kilo purteqalan u dı kilo zi henaran geno.

-Tu rê helal bo. Hındêk çi seni tu vir dı mend?

-Dadiya mı va, mı zi nuşt.

2-A

Goreyê nuşteyi cewabê persanê cêrinan binusên

1. Cemili teber dı se kerdên?

.....

2. Dadiya Cemili çı ra veng dana cı?

.....

3. Cemil rayir dı kami vineno?

.....

4. Cemil semedê çıtayi şino bazar?

.....

5. Cemil bazar dı zerzewat u fêki ra çita geno?

.....

6. Cemil bazar dı kamci fêki ra çendêk geno?

.....

2-B

Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Cemili teber dı waya xu dır kaykerdên.

(.....)

Cemil embazê xu Sedati dır şı bazar.

(.....)

Cemili fêki u zerzewat bazar ra girot.

(.....)

Cemili hiri kilo sayi giroti.

(.....)

Cemili yo kilo isot girot.

(.....)

2-C

Goreyê xu cewabê persanê cêrinan binusên

1. Şıma fêki u zerzewatê xu çara geni?

.....

2. Şıma eğleb kamci fêki u zerzewat geni?

.....

.....

2-Ç

Cemili bazar dı kamci zerzewati nêgroti, îşaret bikerên

İsot

Xıyar

Kartol

Kuy

Fırıngi

Balicana siya

Piyanz

Sir

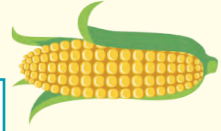
Kelem

Sılq

Terew

Lazut

2-D

Cemili bazar dı kamci fêkiyi nêgroti, îşaret bikerên

Sa

Mura

Xox

Salınc

Purteqal

Tuy

Çileg

Henar

Zebeş

Beşila

Bey

Gilyaz

ADABÊ WERÎ

Melm: Ma her roc hiri dori wer weni; arayi, taşt u şami. Lazım o ma wer dı diqetê adabê weri biker. Adabi weri çıtayi şıma inan zani, şıma eşkeni inan vaci?

Seid: Ma wer ra ver u pey destanê xu şuweni.

Meryem: Ma wer ra ver bismilahiya xu ani.

Zelixa: Ma verê xu ra wer weni.

İlyas: Ma koçık pê desto raşt depişeni.

Yunus: Ma pıranê xu hol caweni u hema keni war.

Kerim: Wext fekê ma dı wer bıbo ma qal nêkeni.

Mina: Ma aw hiri firan dı şımeni.

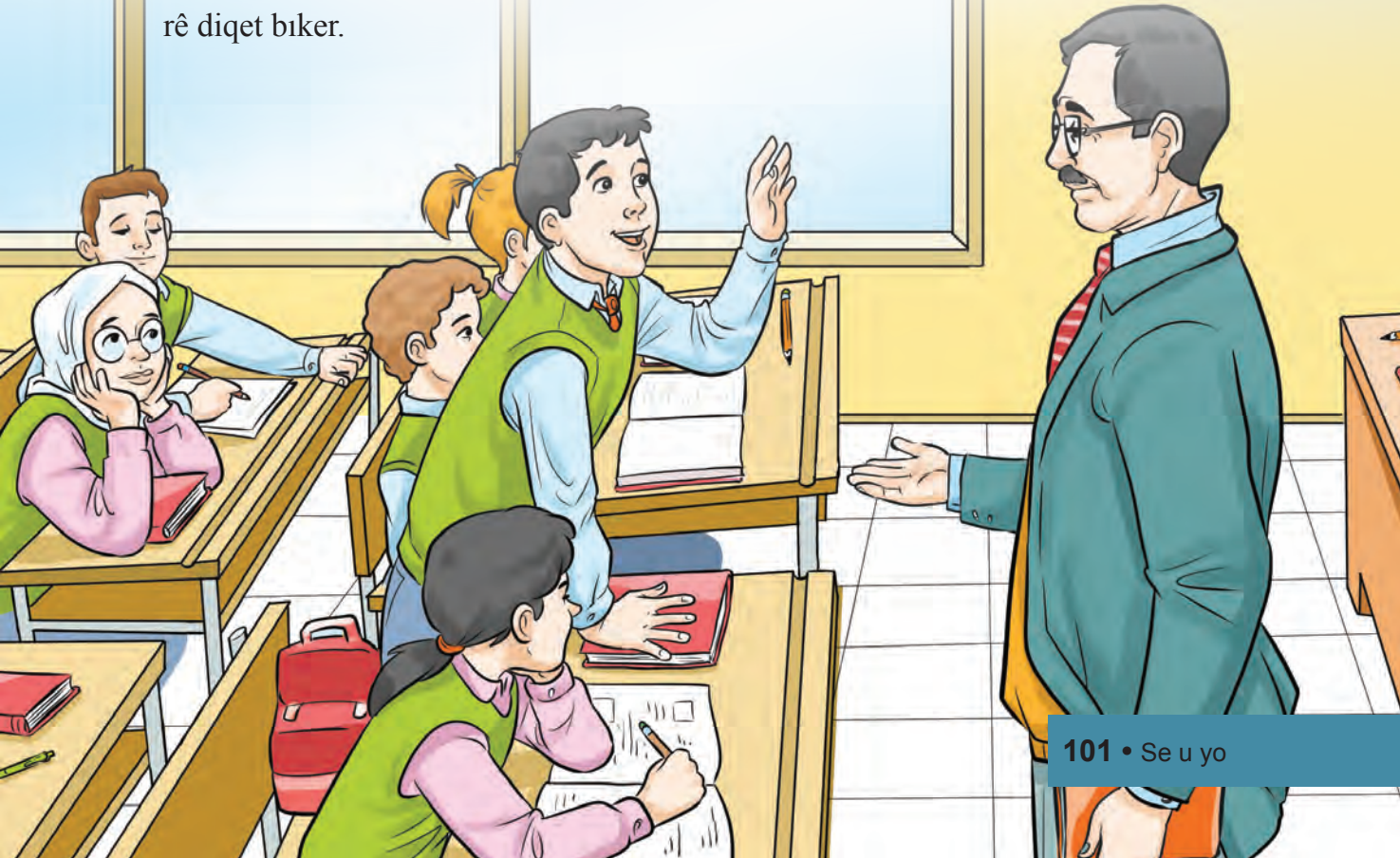
Rıza: Ma wer nêvicneni, çıta biyero sıfreyi ser ma weni.

Elif: Ma nê zaf weni u nê zi sıfre ra vêşan wırzeni.

Sıdıq: Ma peyniya weri dı vani, elhemdulillah.

Nurullah: Ma bı duaya weri sıfre ra wırzeni.

Melm: Aferin şıma rê, ini heme raşt i. Qey weşiya xu lazım o ma adabê weri rê diqet biker.

3-A Kami qey adabê weri se vato, binusên

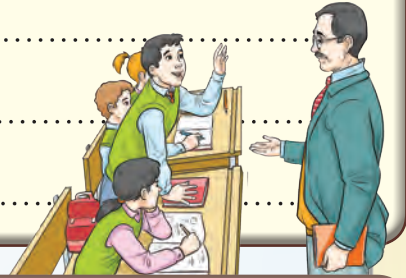
Yunus:

Zelixa:

Seid:

Elif:

İlyas:

3-B Goreyê nuşteyi nameyan u cumleyan biresnên yobinan

Mina

Ma wer ra ver bismilahiya xu ani.

Sıdıq

Wext fekê ma dı wer bıbo ma qal nêkeni.

Rıza

Ma aw hiri firi dı şımeni.

Nurullah

Ma peyniya weri dı vani, elhemdulilah.

Meryem

Ma bı duaya weri sıfre ra wirzeni.

Kerim

Ma wer nêvicneni, çita biyero sıfreyi ser ma weni.

3-C Eg cumleyi cêrini raşt i (R) ğelet i (Ğ) binusên

Ma teyna wer ra ver destanê xu şuweni. (.....)

Eg fekê ma dı wer bıbo ma qal nêkeni. (.....)

Ma koçık pê desto çep depışeni. (.....)

Ma verê xu ra wer weni. (.....)

Ma pıranê xu hol caweni u hema keni war. (.....)

Ma nê zaf weni u nê zi sıfre ra vêşan wirzeni. (.....)

3-Ç

Goreyê resiman cayanê vengan dekerên

Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....

Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....

Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....

Ino resim raşt/ğelet o;
çunki.....

3-D

Pê kelimeyanê cêrinan tablo dekerên

Herf	Zerzewat	Fêki	Wer	Şimîtiş
X-L				
M-A				
S-Ş				
K-Q				
D-F				

- Du Mastuwa Lol Qorç Marul Sêrina peli Sir Kuy
 Şît Kufteya dekerde Fırîngi Xox Aw Dırık Qehwe
 Xoşaw Mandalin Dolma Sa Xıyar

3-E

Şıma kamci cem dî çita weni, binusên

Arayi	Taş	Şami			
1.....	1.....	1.....			
2.....	2.....	2.....			
3.....	3.....	3.....			
4.....	4.....	4.....			
5.....	5.....	5.....			

4

Goştari bikerên u biwanên

SONTALE

Ez u dadiya xu, ma peyniya hefteyi dî şiyi dewa ma. Dew dî baxçeyê ma esto, ino baxçe dî zaf fêkiyi reseni; labelê baxçeyê ma dî, bî zafi sayi esti. Ma inî sayan payiz pakeni u zımıstan ra heta wesar weni. Ma inî sayan ra zobina çıyan zi vırazeni. Dadiya mı her serr pê inî sayan, zımıstani ma rê xoşaw zi vırazena.

Ma ino hefte qey sayan wişkkerdiş şiyi dew. Sayi seni beni wişk u seni inan ra xoşaw vıraziyena, ez şıma rê inay vaci.

Verco ez u dadiya xu ma bınê daran ra geyrayi, çı sayi ki resayi u koti bınê daran ma inî arêdayi. Bê inan zi kamci sayi kışta inan karm giroto, ma inî sayi daran ra pakerdi. Dıma dadiya mı yo kınco gırd erdi ser rakerd. Kışta cı dı ronışt, kardiya xu giroto u sayi werde kerdi. Mı zi inî sayi berdi serê kınici dı ravısti. Ma heme sayi bınayı u verê tic dı ravısti.

Ini sayi dı-hiri hefteyi erdi ser maneni, tic ver ra beni wişk. Wext biyi wişk ma inan rê vani sontale.

Wext zımıstan dıya, ma inî sontaleyan keni yo quşxane, aw keni ser u girêneni. Bê sontaleyan, eskic, eşbabi, salınci wişkkerdeyi zi beni miyan. Ini heme miyanê aw dı girêyeni. Wext pêşayi serê adırı ra ani war u cayêko serdın dı roneni. Wext xoşaw bıbo serdın, bı afiyet yena şımitiş.

4-A

Cayanê vengan pê kelimeyanê cêrinan dekerên

Bê, eskîc, eşbabî, salıncî wışkerdeyi zi beni miyan.
 Ini sayî dî-hirî hefteyi erdî ser manenî, tic ver ra beni
 Dadiya mı her serr pê ini sayan zımıstan ma rê pocena.
 Dew dî baxçeyê ma esto, mo baxçe dî zaf resenî.

- xoşaw
- fêkiyi
- sontaleyan
- wışk

4-B

Eg cumleyî cêrinî raşt î (R) ğelet î (Ğ) bınusên

Keyna u dadiya ay qey sayan wışkerdiş şiyî şaristan. (.....)
 Kamci sayî kışta inan karm giroto, ini sayî daran ra pakerdî. (.....)
 Keyna u dadiya ay heme sayî bîrnayî u zerre dî ravıstî. (.....)
 Bê sontaleyan, eskîc, salıncî wışkerdeyi zi beni miyanê xoşaw. (.....)

4-C

Fiilî ki nuştêyo cêrin dî viyerenî inan îşaret bikerên

Verco ez u dadiya xu ma bînê daran ra geyrayî, çî sayî ki resayî u kotî bînê daran ma ini arêdayî. Bê inan zi kamci sayî kışta inan karm giroto, ma ini sayî daran ra pakerdî. Dîma dadiya mı yo kınco gird erdî ser rakerd. Kışta cî dî ronışt, kardiya xu giroto u sayî werde kerdî. Mî zi ini sayî berdî serê kinci dî ravıstî. Ma heme sayî bîrnayî u verê tic dî ravıstî.

4-Ç

Pê filanê cêrinan cumleyan bınusên

Ronıştîş:
 Şiyayîş:
 Resayîş:
 Werdiş:

5

Nuşteyê cêrini biwanên

HOLYER U
KUY

Wesari dı binê yo holyera derg dı yo kuy zil dana. Pê varanê wesari u pê tica germın lem dana. Roc bı roc bena derg u pişiyena holyer ra. Benate ra çend roci viyereni kuy dergi dı resena holyer.

Ina dergi u girdi ra dıma zerra kuy dı yo fexır vıraziyeno. Kuy rocêk holyer ra persena:

-Tı çend aşman dı hındêk biya derg?

Holyer hêdi hêdi sareyê xu kena berz, oniyena kuy ra u vana:

-Ez des serran dı hındêk biya derg.

Kuy pelan u vılanê xu têsana, wuyena u vana:

-Hııı, tı des serran dı ameya ına qam! Ez dı aşman dı reseya qama tu. Hına êseno ez badê çend rocan qama tu viyerena.

Holyer peşmıriyena u mudeyêk oniyena cayanê duri ra u dıma vana:

-Tı raşt vana!

Benate ra çend aşmi viyereni. Amnan qediyeno hını payız dıyeno. Hewa hêdi hêdi beno serd. Inı rocan dı hewayêko zaf serdın yeno. Qers kuwena zerreyê kuy u kuy pılısiyena. Peli ay beni wışk u rışıyeni. Kuya pılısiyayi hêdi hêdi holyer ra bêzerr yena war.

Kuy ına hew pê şık holyer ra vana:

-Se beno? Peli mı çıra biyi wışk? Ez çıra tu ra kuwena duri?

Holyera emırderg sareyê xu weradana u pelanê xu ancena xu, pê zerrêka vêşayi cewab dana kuy u vana:

-Nan u sola tu bıriyayi. Çı heyf o, tı hını mırena!

Kuy ıno vateyê holyer ra çik fam nêkena u vana:

-Qey? Ez çıra mırena?

Holyer zi vana:

-Cayêko ez des serran dı hêdi hêdi resaya cı, tı dı aşman dı ameya. Kam lez şiyero diyar lez yeno war.

6

Persanê cêrinan dadiya xu ra persên. Goreyê cewabê dadiya xu puan bîdên xu u weziyetê xu bîvinên

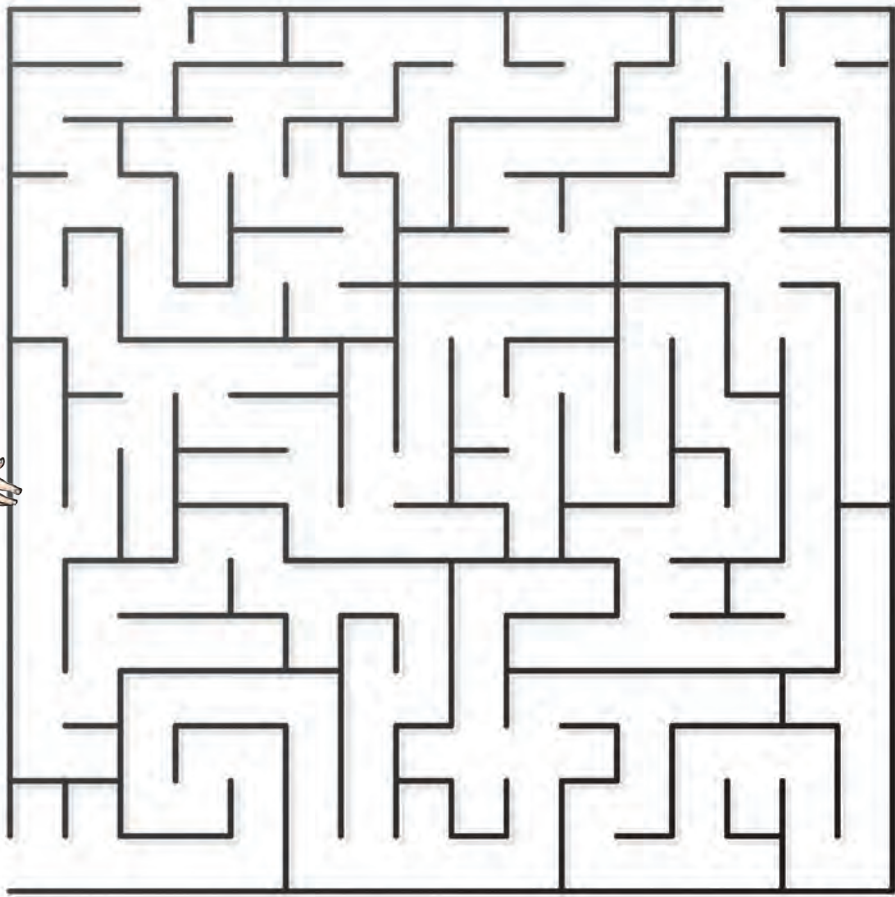
Edebê weri	Timotim (2 puan)	Ge ge (1 puan)	Qet (0 puan)
Wer ra ver destanê xu şuwena/o.			
Roniyayişê sîfreyi dî ardım kena/o.			
Wer ra ver ê ki sîfreyi ser dî bi, inan ra vana/o “afiyet bo”.			
Bîbo vêşan zi baweyê saeta weri vîndena/o.			
Wext fek dî pîran bîbo qîsey nêkena/o, nêwuyena/o.			
Wext wer wena/o fekê xu nêçalpînena/o.			
Tasa xu qedînena/o.			
Eg wer yo tas dî bo verê xu ra wena/o.			
Pê destî wer nêwena/o.			
Hêdî wena/o, pîranan hol cawena/o.			
Xu tas ser çot u derg nêkena/o.			
Pay ra ya zi qeldiyayi nêwena/o.			
Wer ra pey dîndanê xu firçe kena/o.			
Wer ra pey destanê xu şuwena/o.			
Wer ra pey dadiya xu rê teşekur kena/o.			
Sîfre ra herkesî dîr wurzena/o.			
Arêdiyayişê sîfreyi dî ardım kena/o.			
Wer ra pey vana/o elhemdulilah u dua kena/o.			

PUAN

Benateyê 25-36 dî puani.	Tî zaf hol a/i. Tî qicêka/i bî edeb a/i. Eger tî hîna bi, herkes tu ra zaf hes keno.
Benateyê 13-24 dî puani.	Tî qeydeyanê edebî rê zaf dîqet nêkena/i. Lazım o tî bînêna dîqet bîkerî.
12 u cî ra cêr dî puani.	Tî qeydeyanê edebî ra durî ya/yî. Lazım o tî wextê werî dî goştarîya dadiya xu bîkerî.

5

Ino qıc kamci rayiran ra şiyero reseno
weranê bı sıhet

Ma ina unite di çita musayi? ✓ ✗

- Ez fêki u zerzewat şinasnena/o.
- Ez adabê weri zana/o.
- Ez fiilan şinasnena/o.

ÇİMMIRDÎ

Bıwerên, bışımên; labelê rameşanên.

(Araf-31)

Uniteya 7.

Xebata Serbest

LU, DİK U ZAREC

Wextêk heme heywani yeni yoca u xu miyan dı weri yeni. Vani, “Ma hini yobinan rê xırabi nêkeni, hini goştê ma, ma heywanan rê heram o.” Labelê mudeyêk ra pey têkî heywani vêşan maneni. Ini heywananê vêşanan ra yo zi lu ya.

Lu nata geyrena, weta geyrena; labelê qey weri çik nêvinena. Vêşani ver bena yo aste u poste. Luya vêşan geyrena, geyrena; peyni dı xu ser kuwena. Xu bı xu vana, “Eg hına şiyero ez gestver mîrena; ez se bıkeri, se nêkeri!”

Lu dima binê yo lem dı xu derg kena. Binêk wext viyeren, yo zarec yena miyanê leman. Zarec pê vengê xu yê zengîli qaqîbnena, hêdi hêdi miyanê leman ra çi arêdana u wena. Zarec, pê zerrêka rehet geyrena, pizeyê xu dekena, bena mîrd u reyna pê vengê zengîli qaqîbnena.

Benate ra binêna wext viyeren, ina hew zi yo dik veciyeno yeno. Dik yeno yeno kışta leman dı şino serê suleyi. Sareyê xu berz keno, oniyeno dormaleyê xu ra. Miyanê suleyi ra pê nequra xu çi veceno u weno. Diko kılawsur mîrdiya xu çi weno, reyna sareyê xu berz keno u pê vengê xu yê zelal u delali waneno.

Luya bêmîrad ge oniyena zarec ra ge oniyena diki ra. Aw kuwena fekê cı, lewanê xu lêsen. Oniyena halê xu ra u vana, “hına nêbeno”. Binêk sareyê xu nata weta tadana, nışka ra çik yeno vir. Hêdi hêdi xu hetê diki ser kaş kena.

Lu, şına diki ra bena nızd u dik ay vineno; labelê nê xu têdano nê zi terseno. Xu bî xu vano, “Ma weri ameyi, lu mı tênêdana.”

Dik serê suleyi ra nêşino, lu yena, resena cı. Dik oniyeno lu zaf hêrsbiyayi êsena u pê çımêkê xırabi oniyena ey ra.

Lu yena resena verê diki, mîlê xu derg kena u pê hêrs vana:

-Ero Diko! Tı çıra ameyi serê suleyi dı vengê xu keni derg u bari u waneni? Tı vani lu ha gestver mîrena, ma cı ra xelîsiyeni u tı deyiran vani.

Dik vateyê lu ser ra cenîqiyeno u pê vengêko nerm vano:

-Hê eman wê yeman waya lu! Tu ina çara vet? Mı semedê tu çik nêvatên. La ez biyo gej ez hina vano? Mı xu rê sule aşanayên u mı çi arêdayên. Wendişê mı zi qey kerg bî. Çunki a mı ra herediyaya. Mı va ez binêk bıwani wa zerra kerg mı ra weş bo.

Lu vana:

-He, he ero diko! Tı nêşkeni mı bıxapini.

Dik oniyeno niyeta lu xırab a. Wazeno biremo; labelê lu cad zit bena u xu erzena diki ser. Dik, xu nata dano weta dano, keno nêkeno nêşkeno fir bıdo. Axırı lu diki fatisnena, goştê cı wena, hina aste u posteyê diki zi nêverdena.

Heme heywani pê kerdena lu hesiyeni. Heywani xu miyan dı qısey keni u vani, “Lazım o ma lu mehkema bıker.”

Cın u cınawırı heme yeni pêser, dormaleyê lu geni. Heş pê hêrs vano:

-Luyêê! Ma heme ameyi pêser, ma vateyê xu kerd yo. Ma va, goştê ma hını ma heywanan rê heram o. Labelê tu sozê xu werd u tu dik kışt. Çıra tu xayinti kerd?

Lu vana:

-Mı zerr girot bi, ez şiya binê yo lem dı kota. Ez oniyawa dik ho serê suleyi dı vera oniyeno mı ra, pê mı xax keno u vano, “Lu ha bena wışk, ma tera xelisiyeni.” Vera hına vano, vera lınganê xu dano erd ru u kaykeno. Ez şiya het, mı tera va, “Tı çıra hına keni, ma way u bırayê yobinan i. Eyb niyo tı hına keni?” Labelê diki kılawa xu kerd berz u va, “Homa biyaro weri tı bena wışk, tı hını nêşkewa ma bıkişi, ma tu ra xelisiyeni.” Ê, ez marazdar kerda, ez nêşkewa hını deyax bıkeri u mı o kışt.

Heş vano:

-La ma çara zani diki tu ra hına vato? Tı zuri kena.

Lu vana:

-Şahada mı esta.

Heme heywani pamaneni, xu bu xu vani, “Gelo kam lu rê şahadi keno?”

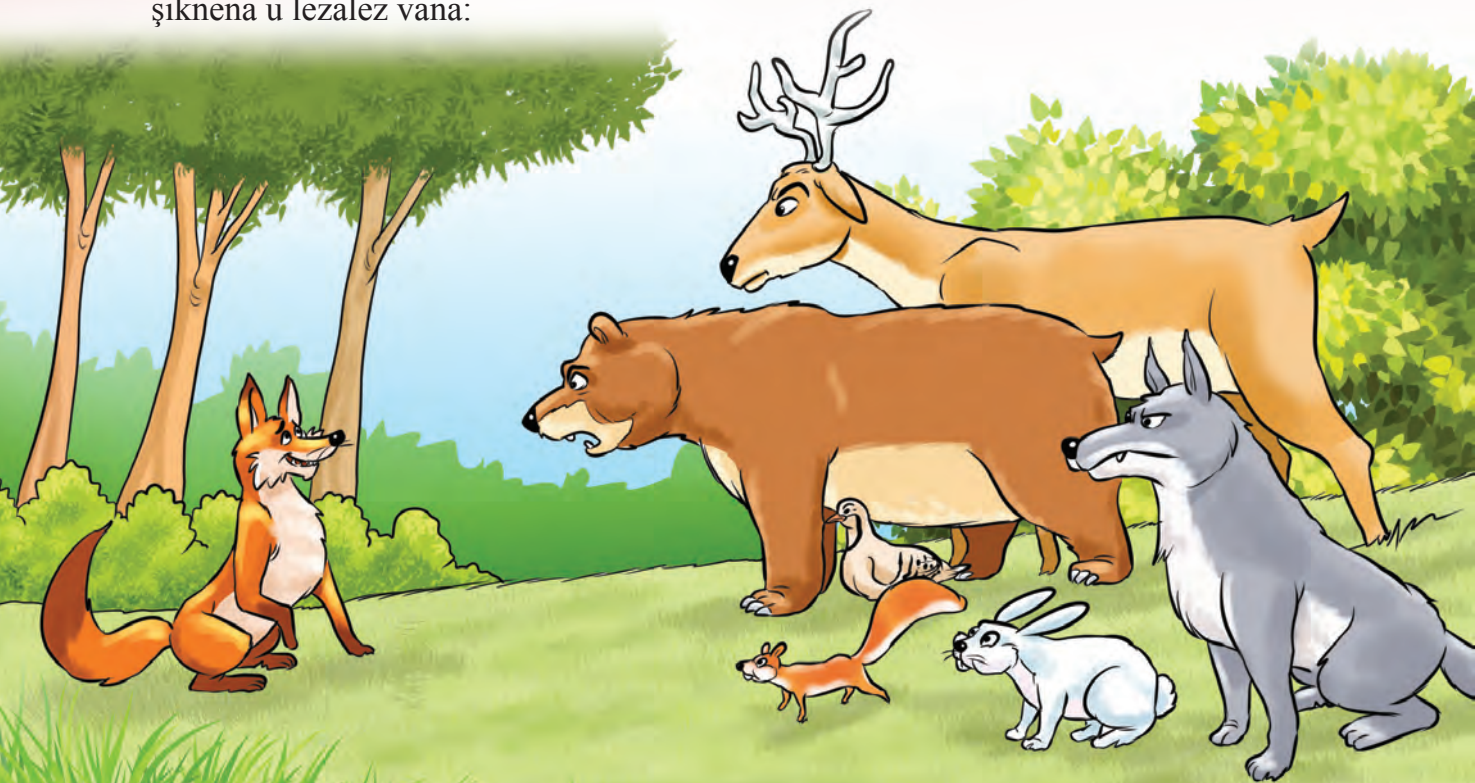
Heş vano:

-Şahada tu kam a?

Lu vana:

-Şahada mı zarc a.

Zarc bena mat, fek akerde manena. Wazena vaco lu zuri kena; labelê lu tera çım şiknena u lezalez vana:

-Waya zarec, tu heme çi pê çımanê xu yê rından di. Tı şahada heme çi ya. Tı zana diki çendêk ez marazdar kerda. Inka embazanê ma ra zi vac, wa zerra inan dı şık nêmano.

Zarec oniyena lu ra, kena raşt vaco. Labelê tersê lu ver nêftana raşt vaco. Axiri peyni dı vana:

-Ê way u bırayi. Lu raşt vana.

Lu pê ina fend xu xelısna. Heme heywani beni vıla, şını.

Benate ra xeylêk wext viyeren. Lu reyna bena vêşan. Vêşani ver fek u dındanê cı peru kemıdiyeni. Duri ra vengê zarec şınawena. Hetê zarec ser şına, oniyena eg zarec ha qaşbnena u pê keyf geyrena. Lu şına zarec ra bena nızd. Zarec lu vinena, xu bı xu vana, “Mı o roc lu merg ra xelısna, ez vana qey yena mı rê teşekur kena.”

Lu yena, resena cayê zarec. Lewanê xu kena derg, yo reseno erd, o bin resena asiman. Mıdud kena u vana:

-Erêê zarec! Tı uca ra oniyena mı ra, tı vana lu ha gestver bena wişk he!

Zarec vana:

-Hê eman wê yeman waya lu! Tı seni hina vana? Mı tı merg ra xelısnawa. Mı derheqê tu dı çik nêvatên. Leyiri mı biyi vıla. Mı qaşbna, mı va wa leyiri mı biyeri pêser.

Lu cad tul bena u zarec depışena. Zarec fek ra kelimeyi peyini veciyeni: “Mek u mevin, mı kerd u mı di.”

2

Kaya Fıkıriyayiş

VERG, MÊŞNA U VAŞ

Yo merdim; yo mêşna, yo vergi u yo patila vaşi geno u kuweno rayir. Tay şino zaf şino reseno verê yo la. Cêr şino, cor şino yo pird nêvineno ki şiyero weverê la. Yo kelek vırazeno; labelê ina kelek zaf zıxm u gırd niya. Teyna merdimi u yona çi bena weverê la. Ino rıd ra merdim bêçare maneno. Eg merdim xu dı vaş bero weverê la, verg u mêşna naver dı maneni u verg mêşna weno. Eg merdim verco vergi bero, mêşna u vaş teyna maneni, ina hew zi mêşna vaşi wena. Lazım o ino merdim mêşna, vergi u vaşi xu dı bero weverê la.

Merdım seni eşkeno mêşna, vergi u vaşi bero wever u ço çoyi nêwero?

3

Kaya Fıkıriyayiş

**Panc keynayı babiyê Esra esti.
Ê pancın kam a vacên?**

- Nameyê keynaya yoyın Besra ya.
- Nameyê keynaya dıyın Semra ya.
- Nameyê keynaya hiriyan Meyra ya.
- Nameyê keynaya çarın Zehra ya.
- Nameyê keynaya pancın ya.

4

Kaya Folklor

KAYA QERTALAN

Yo dew dı yo şaneyo kerr u lal bıbı. Inê şaneyi pesê yo ağayê zengini çerênayên. Miyanê pesi dı yo varaya sıpi bibi. Hem ağayi hem zi şaneyi ina vara ra zaf heskerdên. Rocêk şane wext pesi çerêneno binê yo dar dı arisiyeno. Ino wext dı yo qertal nışka ra yeno varaya sıpi wedarneno u hetê koyi ser fir dano. Şane pê qertali hesiyeno kuweno qertali dıma. Şino reseno leweyê koyi, çı bıvino! Eg çendêna qertali ameyi pêser u geyreni qertalê bini ra vara bıgeri, miyanê qertalan dı şer veciyayo. Qertali miyanê xu dı pelan kuweni, ğar kenı yobinan u pırç fineni yobinan ser. Şaneyo bêzar u bêzıwan, lezalez ageyreno u heta dew vazdeno. Şane şino u wazeno xeber bido ağayi; labelê şaneyo kerr u lal pê destan u lıngan ino weziyet ramocneno. O wext ra pey inı hereketi şaneyi beni yo kay u miyanê şari dı kay beni.

Ina kay dı yo kayker, posteyê vara keno xu fek a u veciyeno raşte. Kayker posteyê vara erzeno raşte u zê yo qertali kay keno.

Kaykeri bini pê mendilan yeni raşte, destanê xu akeni, zane şani erd u dormaleyê posteyi geni.

Kaykeri bini poste ser dı yeni pêser u kaykero verin poste ra kuweno duri. Dıma kaykeri bini qey posteyi girotiş şer kenı.

Peyni dı sergovend xu erzeno miyanê kaykeran, kaykeri bini beni vıla, sergovend poste geno u raşte ra veciyeno.

5

Vıraştişê Fitika Valyer

1. Ma verco dara valyer ra yo şağêka raşt tera kenî.

2. Ma sareyê ma şağ pê kardi hetêk ra tera kenî.

3. Sare ra yo santim duri dî pê kardi ma yo kert erzeni cî u zê resîmî ma kenî raşt.

4. Dîma semedê toleyî terakerdîş, cayê kerta verin ra 5 santim cor dî ma yo kerta newe erzeni cî.

5. Toleyo ki ma dî cayan ra kert kerdo, ma pê kardi hêdi hêdi kuwenî wa nerm bîbo.

6. Dîma ma tole tera vecenî.

7. Ina dor ma kerta yoyin sare ser keni gird.

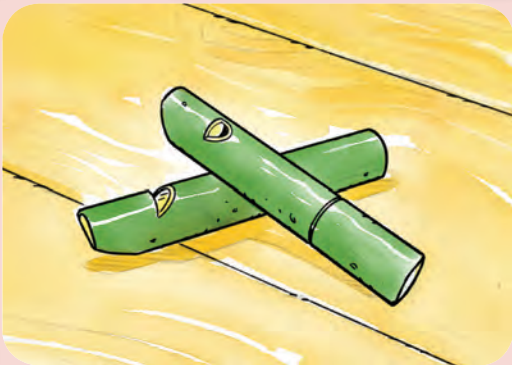
8. Dima ina kerta yoyin ma sare ser keni xori.

9. Miyanê sare u cayê kerta yoyin ma keni raşt.

10. Toleyo ki ma tera vet b1, heyna tepiya keni pa.

11. Fitika ma hedre ya.

12. T1 zi fitika xu viraz u bicen

6

Vateyê Verinan

Goza puç zaf xır xır kena.

Ga mîreno çerme maneno, merdım mîreno name maneno.

Zanayi ra bîpers nezani ra biters.

Nameyê vergi veciyayo, lu dinya kerda xırabe.

Pê qij qijê qela varan nêvareno.

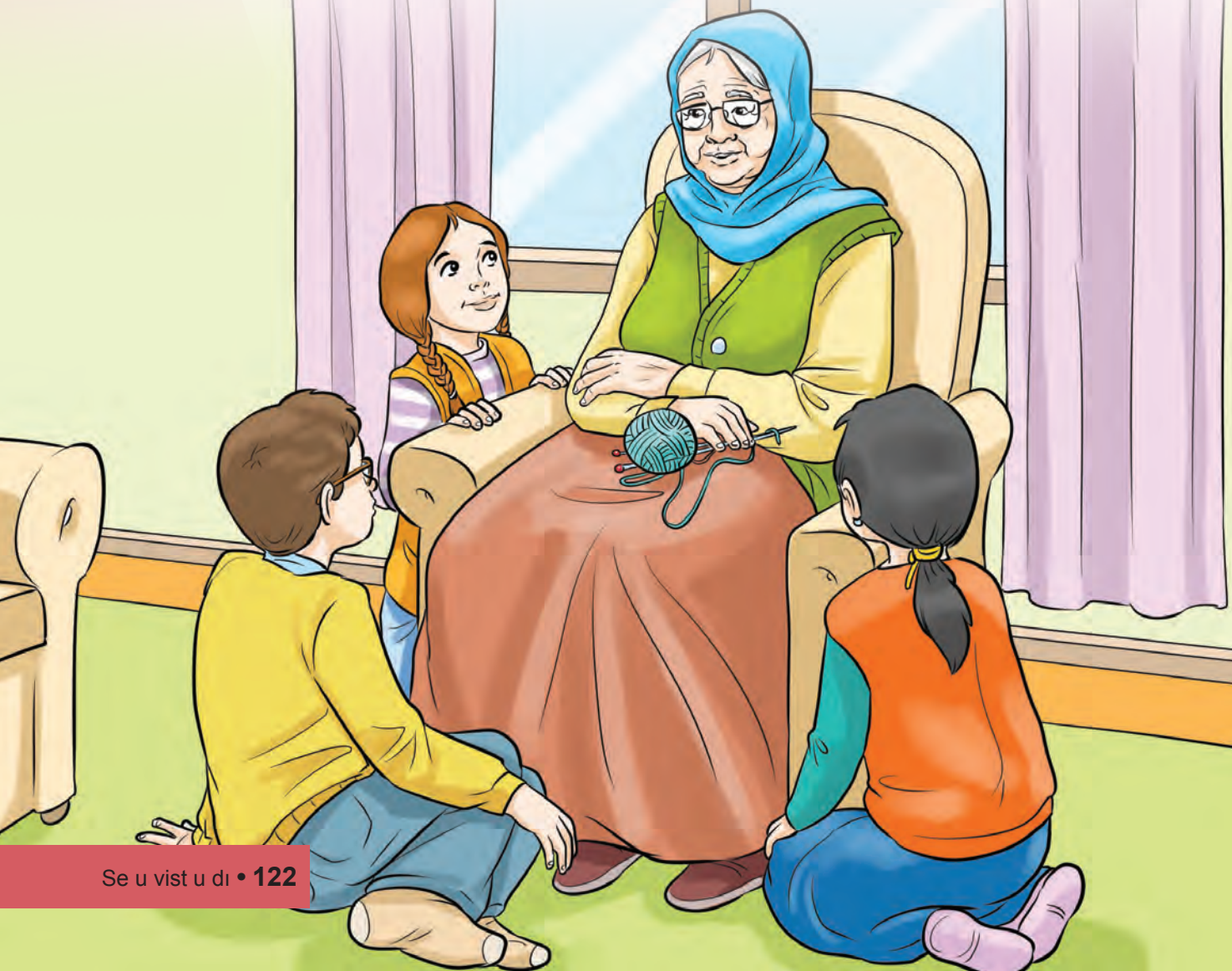
Aw pê percun niyena arêdayiş.

Malla xu vir ra keno, qelem xu vir ra nêkena.

Dar çendêk derg bo, nêresena asiman.

Vazdayişê pising heta merek o.

Ciniya xırab rêşta bedılne, mışago xırab vaşturi bedılne.

6

Dêki

- 1-Qela belek, qêriya ay şiya felek.
- 2-Çikê mî esto, mezêlê xu keneno.
- 3-Kılawa tuti, ha pırr nuquti.
- 4-Lapêk peme, cor şino qayme.
- 5-Çikê mî merdo, dım kerdo.
- 6-Çikê mî esto her çi vineno, verê xu nêvineno.
- 7-Çuwaya çot, pey hot koyan dı kot.
- 8-Dêk dekan, vor fekan
- 9-Kend rıciya, kuze tuveciya.
- 10-Banêkê mî esto eg bırciyo hını nêvıraziyeno.

1- Mektub • 2- Dalpa • 3- Surgul • 4- Arweş • 5- Banku
6- Çım • 7- Rayir • 8- Lekan • 9- Zengene • 10- Hak

FERHENG

A

Abiyayiş: Açılmak
Adır: Ateş
Ageyraiş: Dönmek
Akerdiş: Açmak
Alon: Kuş yuvası
Ameyiş: Gelmek
Amnan: Yaz
Antış: Çekmek
Ap: Amca
Aqit: Pekmez
Arayi: Kahvaltı
Ardım: Yardım
Ardımkerdiş: Yardım etmek
Ardış: Getirmek
Arêdayiř: Toplamak
Arısiyayiş: Dinlenmek
Asın: Demir
Asıman: Gözyüzü
Asnaw: Yüzme
Aste: Kemik
Astor: At
Aşanayiş: Eşelemek
Aşm: Ay
Avabiyayiş: İnşa edilmek
Aw: Su
Ayakerdiş: Uyandırmak

B

Babi: Baba
Babkal: Dede, sülale
Balicana siya: Patlıcan

Ban: Ev
Bari: İnce
Barkerdiş: Yükleme, paylaşmak
Bazar: Pazar
Benate: Ara
Ber: Kapı
Berdış: Götürmek
Berz: Yüksek
Beşıla: Kavun
Bey: Ayva
Bezre: Tohum
Bın: Alt
Bınêk: Biraz
Bınêna: Biraz daha
Bınviyer: Alt geçit
Bıra: Erkek kardeş
Bırarkeyna: Yeğen, erkek kardeşin kızı
Bırarza: Yeğen, erkek kardeşin oğlu
Bırin: Yara
Bırnayış: Kesmek
Bin: Diğer
Buy: Koku

C

Ca: Yer
Caardiş: Yerine getirmek
Cad: Hemen
Cadayış: Yer vermek
Camerd: Adam
Cawıtış: Çiğnemek
Cehde: Yol
Cem: Öğün
Cemed: Buz
Cemıdiyayiş: Donmak

Cemîqiyayış: İrkilmek
Cêr: Aşağı
Cıl: Elbise
Cınıştış: Binmek
Cıt: Çift
Cıtkerdış: Çift sürmek
Cıtyer: Çiftçi
Cini: Kadın
Cor: Yukarı
Cuyayış: Yaşamak
Cuyin: Harman yeri

Ç

Çalpnayış: Şapırdatmak
Çarşeme: Çarşamba
Çend: Kaç, birkaç
Çendêk: Ne kadar
Çep: Sol
Çerênayış: Otlatmak
Çetın: Zor
Çıkes: Kimse
Çım: Göz
Çıqas: Ne kadar
Çıra: Neden
Çınayış: Biçmek
Çolig: Bingöl

D

Dadi: Anne
Dar: Ağaç
Darıstan: Orman
Daru: İlaç
Dayış: Vermek
Degırotış: Kurmak, salamura
Dekerdış: Doldurmak

Delal: Değerli, kıymetli
Denıştış: Konmak
Depıştış: Yakalamak
Derg: Uzun
Derheq: Hakkında
Dersim: Tunceli
Derzin: İğne
Dest: El
Destpêkerdış: Başlamak
Deşt: Ova
Dew: Köy
Dewar: Büyükbaş hayvan
Dewic: Köylü
Deyaxkerdış: Dayanmak
Deyir: Türkü
Dêstır: Anında
Dıma: Sonra
Dından: Diş
Dıng: Durak
Dınya: Dünya
Dırık: Böğürtlen
Dışeme: Pazartesi
Dıştar: Nezle
Dik: Horoz
Diyar: Yukarı
Diyayış: Görmek
Dor: Defa, kez
Dorêna: Bir daha
Dormale: Etraf, çevre
Du: Ayran
Dur: Uzak

E

Ecızkerdış: Rahatsız etmek
Eczaxane: Eczane
Edar: Mart

Edres: Adres
Eğleb: Çoğunlukla, genellikle
Em: Hala
Embaz: Arkadaş
Embazti: Arkadaşlık
Emırderg: Uzun ömürlü
Emserr: Bu yıl
Engur: Üzüm
Erd: Toprak, yer
Erziyayiş: Atılmak
Eskıc: Kuru üzüm
Eşbabi: Kuru kayısı
Eştış: Atmak
Eyro: Bugün
Ezeb: Bekar

Ê

Êsayış: Görünmek

F

Famkerdiş: Anlamak
Fatısnyayış: Boğmak
Fek: Ağız
Fekweşi: Tatlı dillilik
Fêki: Meyve
Fıkırıyayiş: Düşünmek
Fır: Yudum
Fırdayış: Uçmak
Fırınğı: Domates
Fitık: Düdük

G

Ga: Öküz
Gani: Canlı

Ganibiyayiş: Canlanmak
Ge ge: Bazen
Gej: Deli
Germ: Sıcak
Gestver: Açlıktan
Geyrayış: Gezmek
Gıl: Dal
Gırd: Büyük
Gıredayış: Bağlamak
Gırotış: Almak
Gilyaz: Kiraz
Gongula: Salıncak
Goş: Kulak
Goşt: Et
Goştarikerdiş: Dinlemek
Goşti: Kavurma
Govend: Halay
Goz: Ceviz
Gud: Top
Gudvor: Kartopu
Gul: Gül
Gulan: Mayıs
Guni: Kan
Gure: İş
Guzın: Acı

Ğ

Ğarkerdiş: Saldırmak
Ğele: Buğday
Ğelet: Yanlış
Ğıdar: Sert
Ğıjkerdiş: Kaymak

H

Hedrekerdiş: Hazırlamak
Heliyayiş: Erimek

Hema: Henüz
Hemberi: Yarış
Heme: Hepsi
Hemeliyayiş: Sindirilmek
Hemelnayiş: Sindirmek
Henar: Nar
Her: Eşek
Herediyayiş: Küsmek
Herınd: Yer
Herquşte: Tahterevalli
Herr: Toprak
Heş: Ayı
Hesiyayiş: Fark etmek
Heskerdiş: Sevmek
Het: Yön, taraf
Hew: Defa, kez
Hewa: Hava
Heyf: Yazık, intikam
Heyna: Bir daha, yine, tekrar
Heziran: Haziran
Hêdi hêdi: Yavaş yavaş
Hêga: Tarla
Hêrs: Öfke
Hêrsbiyayiş: Öfkelenmek
Hındêk: Bu kadar
Hını: Artık
Hol: İyi
Holyer: Kavak ağacı
Hon: Uyku
Hor: Bulut
Horın: Bulutlu
Hoz: Havuz
Huyayiş: Gülmek

☞ ☞ ☞

I
Inka: Şimdi

☞ ☞ ☞

İ
İsot: Biber

☞ ☞ ☞

K
Kal: Yaşlı
Kamci: Hangisi
Kanuno peyin: Ocak
Kanuno verin: Aralık
Karca: İşyeri
Kardi: Bıçak
Kartol: Patates
Kaşkerdiş: Çekmek
Kay: Oyun
Kaykerdiş: Oynamak
Keku: Guguk kuşu
Kelek: Kayık
Kelem: Lahana
Kerr: Sağır
Keşkelon: Eylül
Keye: Ev
Keyfweş: Sevinçli
Keyna: Kız
Kêm: Eksik
Kêmi: Eksiklik
Kılaw: Külâh
Kılm: Kısa
Kınc: Elbise
Kırı: Pazar
Kışt: Kenar, yan
Kıtabxane: Kütüphane
Kise: Kese, para kesesi

Ko: Dağ
Koçık: Kaşık
Koli: Odun
Komır: Kömür
Kuçe: Sokak
Kuy: Kabak

L

La: Çay
Lac: Erkek
Lal: Dilsiz
Lapık: Eldiven
Lazut: Mısır
Lec: Kavga
Leckerdiş: Kavga etmek
Lem: Bitki dalı, çalılık
Lembaya kesk: Yeşil ışık
Lembaya sur: Kırmızı ışık
Lembaya zerd: Sarı ışık
Leş: Beden
Lew: Dudak
Leyir: Yavru
Lez: Çabuk
Lezabez: Acele
Ling: Ayak
Lıştış: Yalamak
Loqlaya gırd: Kalın bağırsak
Loqlaya qıc: İnce bağırsak
Lu: Tilki

M

Mase: Balık
Maşla: Karık
Matbiyayiş: Şaşırmaq
Mehla: Mahalle

Mekteb: Okul
Melım: Öğretmen
Melumat: Bilgi
Mendiş: Kalmak
Merdım: Adam, akraba
Merdımati: Akrabalık
Merdımvor: Kardan adam
Merdiş: Ölmek
Merek: Samanlık
Merg: Çayırılık
Merg: Ölüm
Mew: Asma
Mewsim: Mevsim
Meyman: Misafir
Mezg: Beyin
Mêşna: Koyun
Mıj: Sis
Mıjın: Sisli
Mıl: Boyun
Mıqatbiyayiş: Korumak
Mırd: Tok
Mırdbiyayiş: Doymak
Mırdi: Tokluk
Mıx: Çivi
Mijdan: Müjde
Mirçık: Kuş
Miyan: İçinde, ortasında, arasında
Miyanık: Gizlice
Mocnayiş: Göstermek
Muhim: Önemli
Munaqeşe: Tartışma
Mura: Armut
Musayiş: Öğrenmek
Muşeqet: Yaramaz

N

Nac: Yenge, amcanın eşi
Name: İsim
Nan: Ekmek
Nasalnayış: Süzme
Nata weta: İleri geri
Nequr: Gaga
Nerm: Yumuşak, ılıman
Nêweş: Hasta
Nêweşi: Hastalık
Nêweşxane: Hastane
Nımitık: Gizlice, gizliden
Nışka ra: Aniden
Nışka: Ani
Nızd: Yakın
Nızdi: Yakınlık
Nisan: Nisan
Nobetdar: Nöbetçi
Nuşte: Yazı
Nuştış: Yazmak

O

Oniyayış: Bakmak

P

Pak: Temiz
Pakerdiş: Koparmak
Paki: Temizlik
Pancşeme: Perşembe
Paştdayış: Desteklemek
Pawıtış: Korumak, beklemek
Payiz: Sonbahar
Pel: Yaprak, kanat

Pere: Para
Pers: Soru
Persayış: Sormak
Perskerdiş: Sormak
Perunayış: Yüklenmek, sırtlamak
Pes: Küçükbaş hayvan sürüsü
Peşmıriyayış: Gülümsemek
Peya: Yaya
Peyaviyer: Yaya geçidi
Peyni: Son, arka
Pêlek: Çuval, torba
Pêrcin: Çit
Pêşayış: Pişmek
Pıfkerdiş: Üfleme
Pılısiyayış: Büzülmek
Pınddayış: Tomurcuk açmak
Pıragırotış: Giymek
Pıran: Lokma
Pırç: Tüy
Pırd: Köprü
Pırnık: Burun
Pısing: Kedi
Pışi: Akciğer
Pıştış: Sarmak
Pil: Büyük
Pırık: Dede
Pişiyayış: Sarılmak
Piya: Birlikte
Piyanz: Soğan
Pize: Karın
Poste: Deri
Potış: Pişirmek
Puç: Çürük
Puk: Tipi
Punc: Çorap

Q

Qalkerdış: Konuşmak
Qam: Boy
Qaput: Kaban
Qaqıbnayış: Ötmek
Qayışê pawıtışi: Emniyet kemeri
Qediyayış: Bitmek
Qehriyayış: Üzölmek
Qeldıyayış: Uzanmak, yere serilmek
Qers: Üşüme nöbeti
Qeseb: Karaciğer
Qeşa: Don
Qeşiriyayış: Budanma
Qet: Asla
Qey: İçin
Qıc: Çocuk
Qırm: Ağaç gövdesi
Qıseykerdış: Konuşmak
Qısım: Bölüm
Qorç: Yaban armudu
Qul: Delik
Quşxane: Tencere
Qut: Yem

R

Rakerdış: Sermek
Ramıtış: Sürmek
Ramocnayış: Göstermek
Raşayış: Dağıtmak, savurmak
Raşt: Doğru
Raşte: Meydan, düzlük alan
Raştkerdış: Düzeltmek
Ravıstış: Sermek
Rayir: Yol
Rayirê asını: Demiryolu

Rayirê hewayi: Havayolu

Raywan: Yolcu

Raywanti: Yolculuk

Remayış: Kaçmak

Reng: Renk

Rengin: Renkli

Resayış: Yetişmek, ulaşmak, olgunlaşmak

Resnayış: Yetiştirmek

Rey: Gök gürültüsü

Reyna: Yine, tekrar

Rınd: Güzel

Rındi: Güzellik

Rışiyayış: Dökölmek

Rışnayış: Dökmek

Roc: Gün

Ronayış: Kurmak

S

Sa: Elma

Salınc: Kara erik

Sare: Baş

Sayi: Temiz, açık

Seba: İçin

Selamdayış: Selam vermek

Semed: İçin

Ser: Üst

Serd: Soğuk

Serdgırotış: Soğuk algınlığı

Sergovend: Halay başı

Sernuşte: Başlık

Serr: Yıl

Serviyer: Üst geçit

Sêrsıbay: Sabah

Sêşeme: Salı

Sêwir: Yetim

Sêz: Alıç

Sıbat: Şubat
Sılg: Şeker pancarı
Sımer: Saman
Sir: Sarımsak
Siya: Siyah
Sol: Tuz
Sontale: Elma kurusu
Sule: Çöplük
Sur: Kırmızı

Ş
Şabiyayış: Sevinmek
Şami: Akşam yemeği
Şan: Akşam
Şane: Çoban
Şarıstan: Şehir
Şayi: Sevinç, mutluluk
Şayre: Şehriye
Şeme: Cumartesi
Şer: Kavga
Şerkerdiş: Kavga etmek
Şew: Gece
Şık: Şüphe
Şıkkerdiş: Şüphelenmek
Şılı: Yağmur
Şımitiş: İçmek
Şınasıbiyayış: Tanışmak
Şınasnayış dayiş: Tanıtmak
Şınasnayış: Tanımak
Şınawıtış: Duymak
Şırawıtış: Göndermek
Şıt : Süt
Şıtış: Yıkamak
Şıxulnayış: Kullanmak
Şırın: Tatlı
Şiyayış: Gitmek

T
Tadayış: Çevirmek, döndürmek
Takotış: Yanmak
Talebe: Öğrenci
Tali: Üzüntü, keder
Tam: Tat
Tamgırotış: Tat almak
Tanayış: Öğütmek
Tas: Tabak
Taşt: Öğle yemeği
Tay: Az
Tebax: Ağustos
Teber: Dışarı
Tebiet: Doğa
Temuz: Temmuz
Tengzerr: Daralmak, içi burkulmak
Tenik: İnce
Tepiya: Geri
Teqdirkerdiş: Takdir etmek
Teqet: Güç
Teqwim: Takvim
Terakerdiş: Koparmak
Terew: Turp
Ters: Korku
Tersayış: Korkmak
Tesel: Deneme
Teselkerdiş: Denemek
Teyare: Uçak
Teyr: Kuş
Têhet: Yan yana, birlikte
Têkı: Bazısı
Têşiyayış: Sallanmak
Tışrino peyin: Kasım
Tışrino verin: Ekim
Tic: Güneş
Tiya: Bura

Tole: Kabuk
Tor: En
Torg: Dolu
Toxtor: Doktor
Tulbiyayiş: Sıçramak
Tuy: Dut

U

Uca: Orası

V

Va: Rüzgar
Valyer: Söğüt ağacı
Varan: Yağmur
Varayiş: Yağmak
Vaş: Ot
Vatiş: Söylemek
Veciyayiş: Çıkmak
Velg: Böbrek
Veng: Boş
Veng: Ses
Vengdayiş: Seslenmek
Ver: Ön
Verarşiyayiş: Kucaklamak
Verco: Önce
Verin: İlk
Vetiş: Çıkarmak
Vêrsi: Gölge
Vêřan: Aç
Vêřani: Açlık
Vêřayiř: Yanmak
Vıl akerdış: Çiçek açmak
Vıl: Çiçek
Vılabiyayiş: Dağılmak
Vındarnayiş: Durdurmak

Vıraştış: Yapmak
Vıraziyayiş: Yapılmak
Vicnayış: Seçmek
Vinayış: Görmek
Vir: Hafıza
Virardış: Hatırlatmak
Virkotış: Hatırlamak
Viyertiş: Geçmek
Vor: Kar

W

Wahir: Sahip
War: Aşağı
Warameyiş: İnnek
Ware: Yayla
Warkeyna: Yeğen, kız kardeşin kızı
Warza: Yeğen, kız kardeşin oğlu
Wasla: Organ
Waştış: İstemek
Way: Kız kardeş
Wedarnayiş: Kaldırmak
Wedartış: Kaldırmak
Wel: Kül
Welat: Vatan
Wendekar: Öğrenci
Wendiş: Okumak
Wenık: Serin
Wer: Yemek
Weradayiş: Kaldırmak
Werde: Ufak, parça
Werdekerdiş: Ufalamak
Werdış: Yemek
Weriameyiş: Anlaşmak, barışmak
Werpotış: Yemek yapmak, pişirmek
Wesar: İlkbahar
Weş: Güzel, hoş, iyi

Weşi: Sağlık
Wever: Karşı
Wext: Vakit
Wezife: Görev
Wırıştış: Kalkmak
Wışk: Kuru
Wışkkerdış: Kurutmak
Wiçwiçyayış: Ötmek
Wucud: Beden
Wuyayış: Gülmek

X
Xal: Dayı
Xalcini: Yenge, dayının eşi
Xapınayış: Kandırmak
Xarpêt: Elazığ
Xaxkerdış: Dalga geçmek
Xebat: İş
Xebıtiyayış: Çalışmak
Xelısiyayış: Kurtulmak
Xemıliyayış: Süslenmek
Xerıpiyayış: Bozulmak
Xeta: Hata
Xırab: Kötü
Xırabı: Kötülük
Xıyar: Salatalık
Xori: Derin
Xox: Şeftali
Xuradayış: Giymek
Xuserkotış: Bitkin düşmek

Y
Yene: Cuma
Yobinan: Birbiri

Z
Zaf: Çok
Zanayış: Bilmek
Zane: Diz
Zarec: Keklik
Zebeş: Karpuz
Zêdiyayış: Artmak
Zerd: Sarı
Zergun: Yeşil
Zergunbiyayış: Yeşillenmek
Zerıkbiyayış: Sararmak
Zerr: Gönül, kalp
Zerzewat: Sebze
Zewecyayi: Evli
Zexire: Erzak
Zımıstan: Kış
Zıwan: Dil
Zıxm: Sağlam
Zildayış: Filizlenmek
Zitbiyayış: Fırlamak, atlamak
Ziyaretkerdış: Ziyaret etmek
Zobina: Başka, diğer
Zur: Yalan
Zurkerdış: Yalan söylemek

ÇIMEYİ

- MEB. (2016) Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi (Kürtçe; Kurmancca ve Zazaca 5-8. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara: MEB Yayınları.

RESİM U FOTOĞRAFI

- Resim u fotoğrafi ki kıtab dı ca geni, hetê Şemal Medya ra peyda biyi.
- Fotoğraf-1: 19635560, Fotoğraf-2: 13440065, Fotoğraf-3: 7639273 benateyê tarixanê 01.06.2019 - 07.01.2019 dı hetê Şemal Medya ra CanStockPhoto ra ameyi êrinayış.
- Fotoğraf-4 arşiva Şemal Medya ra ameyo girotiş.